

BIULETYN

Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES)

Nr 3/2020 wrzesień 2020



Spis treści:

❖ EKONOMIA SPOŁECZNA. WYZWANIA

- 1** Ustawa o ekonomii społecznej – podsumowanie debat nt. nowej regulacji prawnej.
– Anna Wysokińska-Moskwa

❖ DOBRE PRAKTYKI

- 8** W poszukiwaniu modelu współpracy na rzecz rozwoju usług społecznych na przykładzie Miasta Siedlce i subregionu siedleckiego.
– Hubert Pasiak, Agata Ługowska

❖ STREFA PRACY

- 19** Ekonomia społeczna – pasja. Wywiad z Przemysławem Piechockim, Prezesem Zarządu Stowarzyszenia Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych.
– Izabela Kamać

❖ STREFA ROZWOJU

- 31** Rewitalizacja Dobiegniewa – przykładem współdziałania Lubuskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej z samorządem lokalnym.
– Szczepan Słomczyński, Sylwia Łaźniewska

❖ STREFA LIDERÓW – PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNE

- 35** Działania na rzecz społeczności lokalnych promujących idee ekonomii społecznej. Bez więzi lokalnych nie ma spółdzielczości socjalnej. Liczymy na siebie wzajemnie.
– Spółdzielnia Socjalna NEGOCJATOR z Liksajna
– Stanisław Kryściński

❖ AKTUALNOŚCI

- 40** Kolejny Program współpracy MRPiPS z NGO!
- 42** Podsumowanie wykorzystania instrumentów Tarczy Antykryzysowej przez podmioty ekonomii społecznej.
– Katarzyna Getler
- 46** Akredytacja Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej i system monitorowania przestrzegania wysokiej jakości świadczonych przez OWES usług oraz standardów w dobie epidemii.
– Krzysztof Zawiaślak

Ustawa o ekonomii społecznej – podsumowanie debat nt. nowej regulacji prawnej

Za nami cykl 4 debat, których celem było podsumowanie dotychczasowego dorobku i wypracowanie konkretnych rozwiązań do wykorzystania przy pracach nad regulacją prawną dotyczącą ekonomii społecznej i solidarnej. Debaty odbyły się w okresie od 9 czerwca do 7 lipca br. w formie wideokonferencji. Uczestnikami były osoby reprezentujące podmioty ekonomii społecznej, w szczególności przedsiębiorstwa społeczne, przedstawiciele samorządów regionalnych i lokalnych, środowiska naukowego oraz administracji rządowej. Każda z debat odbyła się z udziałem Iwony Michałek, Pełnomocnika Rządu ds. ekonomii społecznej i solidarnej. W pierwszym spotkaniu uczestniczyła także Marlena Małąg, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Po wystąpieniach otwierających głos zabierali eksperci reprezentujący środowiska naukowe, jak również praktycy, omawiając wybrany obszar związany z tematem debaty. Stałym elementem było także wystąpienie przedstawiciela Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej dotyczące wstępnych założeń regulacji w odniesieniu do aktualnego obszaru tematycznego debaty. Najważniejszą częścią spotkań była dyskusja i pytania uczestników wideokonferencji do minister Iwony Michałek oraz ekspertów. Uczestnicy zabierali głos na forum, jak również wyrażali swoje opinie i wątpliwości na czacie.

Debaty odbyły się w ramach IV Ogólnopolskiego Forum Ekonomii Społecznej i Solidarnej oraz Laboratorium Ekonomii Społecznej, w projekcie pn. „System partycypacyjnego zarządzania sferą ekonomii społecznej” w Działaniu 2.9 PO WER. W bieżącym roku zmieniona została formuła Ogólnopolskiego Forum Ekonomii Społecznej i Solidarnej, debaty stanowiły jego główny trzon. Zmiana formuły Forum związana była z sytuacją epidemiologiczną i brakiem możliwości przewidzenia, jak sytuacja rozwinie się na przestrzeni roku.

W debatach udział wzięło łącznie ok. 400 osób.

Debaty moderował **prof. Bohdan Skrzypczak z Uniwersytetu Warszawskiego**. Każda z nich posiadała inny temat przewodni.



Debata I – 9 czerwca 2020 r.

Polski model ekonomii społecznej i solidarnej – przedsiębiorczość społeczna jako narzędzie aktywnej polityki społecznej.

Spotkanie rozpoczęła **Marlena Małąg, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**, podkreślając szczególny charakter cyklu debat, ponieważ wnioski z nich płynące wpłyną realnie na regulacje przyjęte w ramach projektu ustawy. Ustawa ma być stworzona wspólnie ze środowiskiem ekonomii społecznej. Pani minister zaznaczyła, że ekonomia społeczna to bardzo ważny obszar w polityce społecznej rządu.

Następnie głos zabrała **Iwona Michałek, Pełnomocnik Rządu ds. ekonomii społecznej i solidarnej, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**, podkreślając, że debata będzie służyła zarysowaniu zakresu ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej.

Pierwszym prelegentem był **prof. Mirosław Grewiński – Rektor Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Janusza Korczaka**. Przedstawił prezentację pn. *Ekonomia społeczna i solidarna jako narzędzie aktywnej polityki społecznej w obszarze włączenia społecznego – reintegracja, usługi, deinstytucjonalizacja*. Zaznaczył, że przedsiębiorstwo społeczne realizuje cele społeczne za pomocą narzędzi ekonomicznych i wytwarza wokół siebie poczucie solidarności. Bariery to brak danych i badań naukowych na temat ekonomii społecznej, choć za pozytyw uznać należy stworzenie struktury w GUS, która zajmuje się analizą tego sektora. Brakuje jednak pogłębionej wiedzy specjalistycznej. Zdaniem profesora barierą w rozwoju sektora jest niska świadomość JST i relatywnie niewiele zleceń dla podmiotów ekonomii społecznej oraz brak wystarczającej orientacji na zlecenie usług społecznych. Dlatego też potrzebne jest nowe otwarcie i ustawa o ekonomii społecznej.

Zdaniem **dr Małgorzaty Bonikowskiej, kierującej Katedrą Przedsiębiorczości Społecznej im. Muhammada Yunusa przy Wyższej Szkole Pedagogicznej im. J. Korczaka w Warszawie** potrzebujemy nowej ekonomii społecznej, a tzw. *social business* jest dobrą propozycją na czasy kryzysu. Pieniądze z działalności gospodarczej są podstawą, aby zakwalifikować te przedsięwzięcia jako *social business*. Musi pojawić się zysk, który będzie dystrybuowany na dalszy rozwój działalności i cele społeczne.

Kolejnym prelegentem był **Przemysław Piechocki, który kieruje Wielkopolskim Ośrodkiem Ekonomii Społecznej**. Przedstawił refleksję z poziomu praktyka na temat: *czego oczekujemy od przedsiębiorstwa społecznego i czy może ono tym oczekiwaniam sprostać*. W jego opinii, w myśleniu o ekonomii społecznej ważna jest długofalowość, dlatego warto inwestować w edukację, współpracę, naukę wrażliwości i empatii, odpowiedzialności za środowisko lokalne. Podmioty ekonomii społecznej nie działają bezpośrednio dla zysku, są emanacją potrzeb społeczności lokalnej, to aktorzy rynku społecznego, a przedsiębiorstwa społeczne to działalności warte wsparcia. Elementem, który jest w stanie wzmocnić sektor ekonomii społecznej, jest właśnie ustawa regulująca ten obszar, zarówno gospodarki, jak i życia społecznego.

Następnie **Andżelika Wardęga, Dyrektor Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej w MRPiPS**, omówiła bieżący etap prac nad ustawą. Wskazała, że obecnie omawiane są

elementy, które powinny zostać zawarte w dokumencie: definicje i pojęcia m.in. czym jest przedsiębiorstwo społeczne oraz ekonomia społeczna, zasady funkcjonowania i wspierania podmiotów ekonomii społecznej, jak powinna wyglądać ich integracja, ale też kontrola i nadzór oraz instrumenty wsparcia. Ustawa powinna odpowiedzieć na pytania, jak wspierać podmioty ekonomii społecznej, a także jak ma wyglądać koordynacja na poziomie krajowym i regionalnym.

Kolejne trzy debaty rozpoczynała **Iwona Michałek, Pełnomocnik Rządu ds. ekonomii społecznej i solidarnej, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**. W swoich wystąpieniach podkreślała potrzebę uchwalenia ustawy i szerszego spojrzenia na przedsiębiorczość społeczną oraz nadanie jej atrakcyjnej, nowoczesnej formy, także w wymiarze definicji i nazewnictwa. Ekonomia społeczna jest inwestycją w przyszłość, a debaty mają służyć zarysowaniu zakresu zagadnień, który powinien być ujęty w ustawie o ekonomii społecznej i solidarnej. Nawiązywała także do konieczności szerszego wyjścia naprzeciw oczekiwaniom młodzieży. Pani Minister zaznaczyła, że temat koordynacji i finansowania wymaga szerokich konsultacji społecznych z praktykami, i w związku z tym zachęcała do aktywnego wyrażania opinii.

Deбата II – 16 czerwca 2020 r.

Przedsiębiorstwo społeczne – szansa na reintegrację i świadczenie usług społecznych w środowisku lokalnym.

Jako pierwszy z prelegentów głos zabrał **Przemysław Grosfeld, zastępca Dyrektora Departamentu Doskonalenia Regulacji Gospodarczych w Ministerstwie Rozwoju**. *Opowiedział o nowych regulacjach w zakresie zamówień publicznych zawartych w nowej ustawie Prawo zamówień publicznych*. W jego opinii narzędzia, które daje nowa ustawa PZP, mają na celu zachęcenie zamawiających do wykorzystywania aspektów społecznych. Ich celem jest poprawa realizacji zamówień w taki sposób, aby środki wydawane na publicznym rynku budowały efekt zarówno społeczny, jak i gospodarczy. Należą do nich: zasada efektywności, analiza potrzeb i wymagań oraz polityka zakupowa państwa.

Kolejnym prelegentem był **prof. Ryszard Szarfenberg z Uniwersytetu Warszawskiego**. Przedstawił informacje na temat *wyzwań wobec ekonomii społecznej i solidarnej w kontekście zmian na rynku pracy*. W jego ocenie w Polsce mamy do czynienia z coraz większym sektorem usług, z naciskiem na rozwój usług społecznych. Ekonomia społeczna rozwija się w odpowiedzi na pewne problemy, takie jak wzrost ubóstwa (zwłaszcza ekonomia solidarna), a także w odpowiedzi na rosnącą rolę zawodową kobiet – w usługach społecznych wiele zawodów jest sfeminizowanych. Ekonomia społeczna może korzystać z zaawansowanych technologii, a dla wielu osób z ograniczeniami sensorycznymi i motorycznymi ma to duże znaczenie.

Barbara Sadowska z Fundacji Pomocy Wzajemnej Barka *podzieliła się osobistą perspektywą w rozumieniu idei ekonomii społecznej i solidarnej w kontekście codziennych wyzwań w prowadzeniu przedsiębiorstwa społecznego*. Podkreśliła, że ekonomia społeczna to szansa na zmianę

postaw i budowanie relacji w oparciu o wartości. Ogromną rolę w tym procesie pełnią animatorzy, burmistrzowie i kierownicy ośrodków pomocy społecznej, którzy zastanawiają się, jakie występują problemy w środowisku lokalnym, jakie narzędzia są potrzebne do ich realizacji i jakie korzyści przyniesie ich rozwiązanie. Należy zastanowić się nad tym, czym jest gospodarka społeczna, potrzebne są kontakty z biznesem, aby ekonomia społeczna była szansą na zmianę postaw także w firmach komercyjnych.

Na zakończenie głos zabrała **Andżelika Wardęga, Dyrektor Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej**, dokonując podsumowania prac nad statusem przedsiębiorstwa społecznego. Przedsiębiorstwo społeczne działa w celu aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z wcześniejszych dyskusji środowiska, jak i dyskusji nad Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej wysnuć można wniosek, że przedsiębiorstwo społeczne nie powinno zawężać się wyłącznie do integracji społecznej. Ważna jest realizacja usług społecznych, co poszerzy dostęp do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego.

Debata III – 23 czerwca 2020 r.

Ekonomia społeczna i solidarna i usługi społeczne – w kierunku synergii?

Pierwsze wystąpienie **Cezarego Miżejewskiego, Prezesa Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych**, dotyczyło roli ekonomii społecznej i solidarnej w projektowaniu usług społecznych, a także lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych tworzących przestrzeń do rozwoju ekonomii społecznej. Jego zdaniem należy uporządkować sprawy związane z tworzeniem programów lokalnych, co zapisano m.in. w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej, Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Programie Dostępność+, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, itp. Świadome programowanie może nakreślić rozwój sektora ekonomii społecznej. Ważne jest patrzeć na kwestie społeczne z różnych stron, jak również monitorowanie relacji między programami a wydatkowanymi środkami. Połączenie kompetencji urzędników, decydentów i podmiotów ekonomii społecznej oraz wspólna dyskusja pozwolą uporządkować kwestie planowania i programowania.

W kolejnej prelekcji **prof. Marek Rymsza, Doradca Prezydenta RP ds. polityki społecznej**, przedstawił koncepcję Centrów Usług Społecznych jako szansy na integrację i realizację usług społecznych na poziomie lokalnym. Zwrócił uwagę, że koncepcja, wypracowana przez Narodową Radę Rozwoju dotyczy nowej jakości i sposobu myślenia o usługach społecznych. CUS mają dobrowolną i rozwojową ofertę skierowaną do wszystkich samorządów i środowisk lokalnych. Ważne, aby uwzględniać to narzędzie m.in. w projektowaniu rozwiązań w zakresie ekonomii społecznej.

Trzecie wystąpienie dotyczyło ścieżek reintegracji, wspierania współpracy PES i przechodzenia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przez ścieżki reintegracyjne w kierunku otwartego rynku pracy. Zaprezentowała je **Ewa Żmuda z Rady Zatrudnienia Socjalnego**. Zaznaczyła, że podmioty reintegracyjne mogą być realizatorem usług społecznych. Ważne jest, aby władze

lokalne zauważyły, że takie podmioty funkcjonują w ich środowiskach. Wiele organizacji pozarządowych zwraca uwagę na to, aby w lokalnych programach współpracy z organizacjami pozarządowymi pojawiały się elementy związane ze świadczeniem usług społecznych.

Ostatnią prezentację przedstawiła **Andżelika Wardęga, Dyrektor Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej w MRPiPS**. Odniosła się w niej do *prac Ministerstwa w zakresie projektowania usług społecznych w kontekście tworzenia zapisów projektu ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej*. Trzeba rozwiązać dylemat między fakultatywnością a obligatoryjnością usług społecznych, jak również rozważyć rolę usług społecznych w procesie deinstytucjonalizacji. Rozważa się wyodrębnienie usług społecznych związanych z obszarem działania Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W stosunku do tych usług zaproponowane zostaną nowe rozwiązania i tryby, np. pierwszeństwo w zlecaniu usług, tryb negocjacyjny, partnerstwo publiczno-społeczne, otwarty konkurs ofert czy udzielenie zamówienia publicznego z zastosowaniem klauzul społecznych.

Deбата IV – 7 lipca 2020 r.

Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej i wyzwania koordynacyjne na poziomie krajowym i regionalnym.

Jako pierwszy z prelegentów głos zabrał **Piotr Krasuski, Dyrektor Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej**. Podkreślił, że ekonomia społeczna była bardzo silnie obecna w bieżącej perspektywie finansowej UE. Obecnie toczą się prace nad nowym okresem programowania. Finalnie problematykę ekonomii społecznej zintegrowano z obszarem instrumentów rynku pracy, jednak rząd stoi na stanowisku, że w dokumentach krajowych ekonomia społeczna jest bliższa instrumentom włączenia społecznego. Nowa ustawa będzie kolejnym krokiem i kolejnym bodźcem rozwojowym dla sektora ekonomii społecznej. Będzie też wyrazem tego, że wsparcie, które już zostało udzielone dzięki UE prowadzi do utrwalenia i rozwoju sektora.

Kolejne wystąpienie należało do **Pawła Chorążego, Dyrektora Zarządzającego Pionem Funduszy Europejskich w Banku Gospodarstwa Krajowego**, który *przedstawił doświadczenia z wdrażania Krajowego Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej*. W jego ocenie instrumenty zwrotne mogą mieć charakter pożyczkowy i gwarancyjny. Przeprowadzony pilotaż wykazał, że instrumenty pożyczkowe okazały się dużym sukcesem. Charakteryzują się one relatywnie niskimi kwotami wsparcia – 80% pożyczek nie przekracza 100 tys. zł, co odzwierciedla kondycję ekonomiczną sektora. Nowa ustawa powinna tworzyć ramy działalności sektora, ale nie rozstrzygać szczegółów. Pandemia pokazała, że sztywne regulacje dotyczące instrumentów finansowych mogą blokować pewne działania w sytuacjach kryzysowych.

Jako trzeci prezentację przedstawił **Michał Góra, Kierownik Działu Ekonomii Społecznej w ROPS Kraków**, *omawiając zagadnienia koordynacji ekonomii społecznej i solidarnej na poziomie regionalnym*. Jego zdaniem doświadczenia obecnej perspektywy pokazały ograniczenia nałożone

z poziomu centralnego. Zaproponowano standardowy zestaw działań w każdym regionie, a także plan i zestaw wskaźników wynikające z krajowego programu. Wystąpiły niespójności pomiędzy planem regionalnym (który w przypadku Małopolski istniał już wcześniej), a zobowiązaniami wynikającymi z programu krajowego.

Ostatni referat wygłosiła **Joanna Wardzińska, Wiceprezes Zarządu TISE SA**, przedstawiając *wnioski i doświadczenia z finansowania PES oraz wynikające z nich potrzeby i wyzwania na kolejny okres programowania w kontekście zwrotnych instrumentów finansowych*. W jej ocenie podmioty ekonomii społecznej potrzebują zwrotnego finansowania w formie pożyczek. Najważniejsze wyzwania na nową perspektywę to dalsza ekonomizacja sektora, poprawa sieci wsparcia, większa paleta instrumentów finansowych, rozszerzenie mechanizmów płatności za rezultaty, włączanie komercyjnych banków i funduszy w finansowanie sektora dzięki poręczeniom i gwarancjom.

Na zakończenie głos zabrał **Kamil Bobek, Zastępca Dyrektora Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej w MRPiPS**. Przedstawił *ustawową koncepcję Funduszu Przedsiębiorczości Społecznej*, który zasilany byłby w szczególności środkami z instrumentów zwrotnych dla podmiotów ekonomii społecznej, realizowanych obecnie w ramach PO WER. W ramach FPS finansowane będą instrumenty takie jak: pożyczki, poręczenia, gwarancje. Nowa ustawa będzie także regulować kwestie związane z koordynacją ekonomii społecznej na poziomie centralnym i regionalnym.

Główne wątki debat dotyczące projektu ustawy o ekonomii społecznej:

- Uczynienie ekonomii społecznej ideą atrakcyjną dla młodego pokolenia.
- Obszar pracy z samorządami. Budowanie świadomości w zakresie zlecania usług społecznych, ale także włączenie podmiotów ekonomii społecznej w obszar działania CUS.
- Stworzenie formuły partnerstwa publiczno-społecznego.
- Rozwój firm społecznych oferujących wysoką jakość produktów i usług oraz zapewnienie skalowalności tych przedsięwzięć.
- Przygotowanie podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych.
- Stworzenie systemu ułatwień dla publicznych służb zakupowych na poziomie lokalnym.
- Lista przedsiębiorstw społecznych spełniających kryteria klauzul społecznych prowadzona przez ministerstwo.
- Nowy paradygmat ekonomii relacji i lepsze umiejscowienie przedsiębiorstw społecznych we wspólnotach lokalnych.
- Mierzenie utraconych korzyści społecznych i gospodarczych w wyniku braku zlecania usług podmiotom ekonomii społecznej.
- Wypracowanie założeń do programów w nowej perspektywie finansowej UE w oparciu o doświadczenia poprzednich.
- Rozwój systemu koordynacji pomiędzy szczeblem centralnym, a regionalnym w oparciu o istniejący system Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej. Dostosowanie wymogów i oczekiwań do specyfiki danego regionu.
- Zwiększanie jakości i dopasowanie doradztwa prowadzonego przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej.

- Poszerzanie palety instrumentów finansowych i możliwości finansowania sektora ekonomii społecznej.
- Stworzenie warunków do przyciągnięcia finansowania komercyjnego poprzez system poręczeń i gwarancji oraz rozwój przedsięwzięć typu social joint venture.
- Praca nad nowymi instrumentami finansowymi, m.in. pożyczkami umarzalnymi w oparciu o osiągnięcie wyznaczonych rezultatów.

Debaty zapewniły szeroką przestrzeń do dialogu i ogólnej refleksji na temat ekonomii społecznej i jej roli w polityce społecznej, a także pomogły sformułować konkretne propozycje rozwiązań prawnych do dalszych prac nad projektem ustawy.

*Anna Wysokińska-Moskwa
Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej
w MRPiPS*

„W poszukiwaniu modelu współpracy na rzecz rozwoju usług społecznych na przykładzie Miasta Siedlce i subregionu siedleckiego”

Rozwój usług społecznych w wymiarze lokalnym nie może odbywać się jedynie przy udziale jednostek samorządu terytorialnego, jak to było dotąd postrzegane. Zakres usług społecznych, który obejmuje przede wszystkim takie usługi, jak: pomoc społeczną, promocję i ochronę zdrowia, gminne budownictwo mieszkaniowe, edukację publiczną, kulturę, kulturę fizyczną i turystykę, politykę prorodziną, wspieranie osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie bezrobociu będzie się poszerzał, a więc będzie potrzebował nowych realizatorów tych usług¹. W Mieście Siedlce oraz subregionie siedleckim budowane są relacje oraz wdrażane rozwiązania, które można uznać za modelowe. Kluczowymi aktorami tych relacji i realizatorami rozwiązań są Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach oraz działająca przy CIS Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas, które wspierane są przez Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej.



¹ Wersja testowa 3-częściowego modelu Koncepcja Modelu Współpracy instytucji zatrudnienia socjalnego z innymi podmiotami realizującymi usługi społeczne, Lublin, listopad 2019

Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach oraz Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas – modelowe rozwiązanie?

Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach jest najstarszym tego typu podmiotem ekonomii społecznej w województwie mazowieckim. Utworzony został przez dwie organizacje: Caritas Diecezji Siedleckiej oraz NSZZ Solidarność Oddział w Siedlcach. Status CIS otrzymało 23 sierpnia 2005 r. z rąk Wojewody Mazowieckiego. Pierwsi uczestnicy rozpoczęli realizację Indywidualnych Programów Zatrudnienia Socjalnego 2 stycznia 2006 r.

Uczestnicy IPZS przyuczają się do wykonywania zawodu w CIS Siedlce w sześciu sekcjach zawodowych:

- Sekcja ślusarsko-spawalnica;
- Sekcja remontowo-porządkowa;
- Sekcja krawiec-szwacz;
- Sekcja florystyczno-ogrodnicza;
- Sekcja opiekun osób starszych;
- Sekcja gastronomiczna.

CIS jest od 2 marca 2011 r. wpisany do Rejestru Instytucji Szkoleniowych. Warsztat zawodowy sekcji ślusarz-spawacz posiada Atest Instytutu Spawalnictwa w Gliwicach, uprawniający do szkolenia i egzaminowania spawaczy.

Z oferty CIS Siedlce skorzystało ponad tysiąc osób, a średni czas realizacji wsparcia wynosi 12 miesięcy. Ponad 70% absolwentów podejmuje zatrudnienie. CIS organizuje również praktyki i staże u partnerów biznesowych oraz – jako pracodawca – organizuje praktyki i staże u siebie.

Centrum w sposób ciągły udoskonala zaplecze techniczne do praktycznej nauki zawodu, stwarzając tym samym warunki zbliżone do tych jakie obowiązują w środowisku pracy. Pracownicy CIS to osoby, które wykonują swoją pracę z zaangażowaniem i pasją, ponadto podnoszą systematycznie swoje kwalifikacje korzystając przy tym ze środków KFS. CIS w Siedlcach został czterokrotnie nagrodzony Mazowiecką Marką Ekonomii Społecznej (2016, 2017, 2018, 2019).

Centrum realizowało w latach 2017–2018 projekt partnerski: „Wzrost kompetencji nadzieją na sukces” (nr RPMA.09.01.00-14-7448/16), w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020 Osi Priorytetowej IX: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, Działania 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Nieodłącznymi partnerami CIS-u jako podmiotu ekonomii społecznej jest Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej oraz liczne organizacje pozarządowe, które przekazują informacje osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym o możliwości podjęcia zatrudnienia socjalnego w CIS oraz prowadzą warsztaty w ramach zajęć z reintegracji społecznej. Ponadto CIS Siedlce jest jednym z 5 sygnatariuszy wchodzących w skład Siedleckiego Klastra Ekonomii Społecznej (pierwszy klastr na Mazowszu).

Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas jest spółdzielnią socjalną osób prawnych założoną przez Caritas Diecezji Siedleckiej i Stowarzyszenie Polaris. Wpis do Krajowego Rejestru Sądowego otrzymała 3 sierpnia 2018 r., natomiast swoją działalność rozpoczęła 1 października 2018 r. Siedziba Spółdzielni znajduje się w Siedlcach przy ul. Budowlanej 1, w użyczonych nieodpłatnie przez Caritas Diecezji Siedleckiej pomieszczeniach.



Powstanie spółdzielni było bardzo aktywnie wspierane przez Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach. Centrum od 2009 r. prowadzi sekcję zawodową „Opiekun osób starszych”. Powstanie Spółdzielni było podyktowane potrzebą stworzenia podmiotu ekonomii społecznej, w którym będzie kontynuowana ścieżka reintegracji społeczno-zawodowej Absolwentów Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach. Wynikało to z obserwacji, iż wielu Uczestników Centrum, pomimo realizacji pełnego wymiaru Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego (IPZS) miała nadal problem z odnalezieniem się na otwartym rynku pracy, a dokładniej utrzymaniem zatrudnienia. Po dogłębnej analizie, ewaluacji i monitoringu losów Absolwentów CIS zapadła decyzja o potrzebie kontynuacji działań reintegracyjnych i umożliwieniu dostępu do kadry specjalistów. Niezwykle istotne w tym przypadku był dostęp do znanych już specjalistów, gdyż osoby z dużym bagażem doświadczeń, jakimi są uczestnicy CIS-u mieli trudności z otwarciem się na innych specjalistów. Poza tym kadra CIS po 18 miesiącach realizacji IPZS przez daną osobę miała dokładny obraz problemów i potrzeb absolwenta CIS. Dlatego też na siedzibę Spółdzielni wybrano budynek Caritas Diecezji Siedleckiej, w którym mieści się CIS. Spółdzielnia zajmuje pomieszczenia użytkowane dotychczas przez Centrum. Jest to istotne nie tyle z punktu infrastruktury, co właśnie dostępu do specjalistów CIS-u (psycholog, pedagog, pracownik socjalny, terapeuta, doradca zawodowy).

Pracownicy Spółdzielni mają możliwość (są zapraszani) do korzystania z zajęć reintegracyjnych CIS (w tym także wycieczkach, wspólnej Wigilii, itp.) oraz z pomocy specjalistów pracujących czy też współpracujących z Centrum. Dodatkowo pracownicy Spółdzielni mogą korzystać z szerokiego wachlarza pomocy Caritas Diecezji Siedleckiej. Ważnym aspektem prowadzonej reintegracji jest praca socjalna kadry zarządzającej, jak również osób odpowiedzialnych za rozliczenia księgowo-kadrowe, czas poświęcony pracownikom i zleceniobiorcom Spółdzielni w rozwiązywaniu ich problemów rodzinnych, zdrowotnych czy zawodowych (od motywowania do podjęcia leczenia do spraw związanych z zobowiązaniami komorniczymi).

Podsumowując: powstanie spółdzielni jest bardzo konkretną szansą na powrót na otwarty rynek pracy absolwentów CIS. Należy podkreślić, że dwie osoby z trzyosobowego Zarządu Spółdzielni są absolwentami Centrum. Umiejętności i doświadczenie, jakie zdobywają uczestnicy Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego, gwarantują im też pierwszeństwo przy zatrudnieniu w Spółdzielni.

Co bardzo ważne, ponieważ spółdzielnia została założona m.in. przez Caritas Diecezji Siedleckiej, podmiot mający szeroki wachlarz pomocy, ma więc możliwość korzystania z dodatkowego wsparcia dla świadczonych usług. Opiekunki spółdzielni (za zgodą osób, u których świadczone będą usługi opiekuńcze) pośredniczą w uzyskaniu pomocy z np. Centrum Wsparcia (wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, magazynu darów, pomocy specjalistów itp.). Należy również zaznaczyć, iż Spółdzielnia ściśle współpracuje z Centrum Wolontariatu, który funkcjonuje w ramach siedleckiego CARITAS-u, co stanowi dodatkowe, nieodpłatne wsparcie.

Spółdzielnia w roku 2018 otrzymała dotację w wysokości 182 000,00 zł na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwie społecznym. Wsparcie zostało udzielone w ramach projektu „Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie siedleckim”, realizowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020. Działanie 9.3 Rozwój Ekonomii Społecznej. Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas otrzymała również wsparcie pomostowe (w wysokości 50 400,00 zł) oraz specjalistyczne wsparcie szkoleniowo-doradcze. W ramach projektu utworzono 14 miejsc pracy dla osób posiadających status osoby bezrobotnej lub korzystających z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie/Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Dzięki Spółdzielni osoby w niej zatrudnione nie tylko otrzymały umowę o pracę na minimum rok, ale także podniosły swoje kwalifikacje zawodowe i społeczne (w IV kwartale 2018 r. brały udział w 30-godzinny szkoleniu zorganizowanym przez Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Siedlcach – Opieka domowa nad osobą starszą i niesamodzielną).

W oparciu o narzędzia ekonomii społecznej oraz znajomość lokalnych uwarunkowań działania spółdzielnię wyróżniają konkurencyjne ceny oraz tworzenie trwałych i godnych miejsc pracy dla bezrobotnych mieszkańców powiatu siedleckiego. Głównym celem Spółdzielni jest przeciwdziałanie wykluczeniu zawodowemu i społecznemu poprzez wprowadzanie na rynek pracy osób bezrobotnych z powiatu siedleckiego.

Spółdzielnia zgodnie ze swoim statutem świadczy kompleksowe usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych. Ponadto świadczy usługi sprzątające, porządkowe, w tym pielęgnację terenów zieleni oraz drobne usługi remontowe. W swojej ofercie ma również usługi

asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej oraz usługi opiekuńcze dla dzieci. Świadczenie usług asystenta osoby niepełnosprawnej ma na celu kompensację ograniczeń spowodowanych niepełnosprawnością odbiorcy usługi, stymulowanie do podejmowania aktywności i umożliwienie wywiązywania się ze stawianych społecznie oczekiwań.

Spółdzielnia od początku istnienia jest bardzo aktywna i skuteczna w realizacji zaplanowanych zamierzeń. Już w 2019 r. zrealizowała następujące zadania:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób uprawnionych do świadczeń na terenie Miasta Siedlce;
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób uprawnionych do świadczeń na terenie Gminy Siedlce;
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób uprawnionych do świadczeń na terenie Gminy Kotuń;
- prywatne usługi opiekuńcze;
- prywatne usługi sprzątające.

Za efekty pierwszego roku działalności Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas została wyróżniona w 2019 r. Mazowiecką Marką Ekonomii Społecznej w kategorii Rozwój. Rok 2020 jest okresem kontynuacji działań, podjętych w 2019 r. oraz wyzwań, związanych z pandemią COVID-19. W 2020 r. realizuje następujące zadania:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób uprawnionych do świadczeń na terenie Miasta Siedlce;
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób uprawnionych do świadczeń na terenie Gminy Siedlce;
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osób uprawnionych do świadczeń na terenie Gminy Kotuń;
- „Asystent osoby niepełnosprawnej” dla 30 mieszkańców Miasta Siedlce. Ponadto Spółdzielnia świadczy oczywiście prywatne usługi opiekuńcze i porządkowe.

Spółdzielnia nieustannie stara się szukać możliwości rozwoju i odpowiadać na zapotrzebowanie rynku. W drugiej połowie roku 2020 planuje rozszerzenie działalności i stworzenie nowego miejsca pracy w związku z uruchomieniem usługi ozonowania, co będzie możliwe dzięki kolejnej dotacji inwestycyjnej we współpracy z Siedleckim OWES. Oprócz klientów indywidualnych planowane jest świadczenie usług ozonowania, dzięki dobrym relacjom i współpracy, partnerom z sektora administracji publicznej, jak i lokalnego biznesu.

Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas swoją działalność i sukcesy zawdzięcza współpracy opartej na relacjach. Jako że Spółdzielnia jest „dzieckiem” Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach (najstarszy i największy podmiot zatrudnienia socjalnego w województwie mazowieckim) spółdzielnia miała bardzo ułatwioną drogę do zbudowania dobrych relacji w oparciu o bardzo pozytywne rekomendacje i polecenia CIS.

W pierwszym etapie funkcjonowania spółdzielni kluczowe znaczenie miało zbudowanie właściwych relacji, opartych na zaufaniu i wzajemnym szacunku wśród pracowników i kadry zarządzającej oraz z podopiecznymi. Zbudowanie dobrych relacji i współpracy wewnątrz Spółdzielni oraz w relacjach z podopiecznymi pozwoliło na budowanie ich na zewnątrz. Współdziałanie spółdzielni ze środowiskiem lokalnym oparte jest na synergii działań co warunkuje kompleksowość usług, a tym samym skuteczną i efektywną reintegrację społeczno-zawodową pracowników i zleceniobiorców. Współpraca ma charakter ciągły i odpowiednio zorganizowany, zapewniający wzajemne uzupełnianie się realizowanych zadań. Wsparcie odbywa się na wielu płaszczyznach np. poprzez kierowanie osób w trudnej sytuacji życiowej do Centrum Integracji Społecznej, zlecanie zadań publicznych, usług czy wspólnym organizowaniu konferencji, szkoleń w zakresie aktywnej polityki społecznej i solidarnej – w tym promocji zatrudnienia socjalnego i realizacji usług społecznych.

W budowaniu relacji bardzo ważna była postawa pracowników i zleceniobiorców Spółdzielni w czasie wprowadzenia restrykcji sanitarnych w dobie Covid-19. Spółdzielnia nawet na jeden dzień nie zawiesiła swojej działalności. Wszyscy podopieczni Spółdzielni mieli zapewnione niezbędne usługi społeczne z zachowaniem reżimu sanitarnego. Dzięki temu, że spółdzielnia nie przerwała świadczenia usług w tak szczególnym czasie, pracownicy mieli poczucie „bycia potrzebnym”, co niezwykle wzmocniło ich wiarę we własne możliwości. Postawa Spółdzielni w obliczu epidemii miała również pozytywny wpływ na współpracę z lokalnymi samorządami, instytucjami czy organizacjami. Dzięki prowadzonym od lat procesom sieciowania lokalnego środowiska podmiotów funkcjonujących w obszarze ekonomii społecznej i solidarnej CIS w Siedlcach oraz Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas są postrzegani jako liderzy zmian i niezbędni partnerzy w budowaniu lokalnego programu rozwoju usług społecznych oraz strategii pomocowych.

Testowanie przez siedlecki CIS oraz Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej modelu współpracy podmiotów zatrudnienia socjalnego z instytucjami i podmiotami realizującymi usługi społeczne

Wieloletnia współpraca Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach oraz Siedleckiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej oraz prowadzone przez te podmioty procesy sieciowania instytucji i organizacji działających w sferze usług społecznych zostały dostrzeżone przez członków konsorcjum, realizującego innowacyjny, ogólnopolski projekt pt.: „Nowy model współpracy instytucji zatrudnienia socjalnego”, finansowany ze środków EFS w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – Działanie: 2.5 Skuteczna pomoc społeczna. Rok 2020 to okres testowania rozwiązań przewidzianych w ramach modelu na terenie trzydziestu samorządów w różnych częściach Polski. Jednym z wybranych do pilotażu samorządów jest Miasto Siedlce, na terenie którego funkcjonują i realizują usługi społeczne: Centrum Integracji Społecznej prowadzony przez Caritas Diecezji Siedleckiej oraz Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas.

Przedstawiciele Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach oraz Siedleckiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej, autorzy niniejszego tekstu, zostali zatrudnieni w roli ekspertów

testujących w Siedlcach i subregionie siedleckim model współpracy podmiotów zatrudnienia socjalnego z instytucjami i podmiotami realizującymi usługi społeczne.

Model oparty jest o następujące elementy:

- badanie zapotrzebowania i zasobów lokalnego rynku usług społecznych;
- określenie potrzeb kadrowych PES do świadczenia usług społecznych;
- opracowanie ścieżki przygotowania pracowników do świadczenia usług społecznych;
- opracowanie procedur kontraktacji usług społecznych przez samorządy;
- uruchomienie lokalnego partnerstwa na rzecz rozwoju usług społecznych.

Koncepcja Modelu Współpracy zakłada wybór jednego z wariantów zainicjowania współpracy. Dla potrzeb testowania w Mieście Siedlce wybrano wariant, w którym aktorem inicjującym współpracę jest Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach.

Cele działań ekspertów ds. testowania w zakresie każdej z trzech sfer testowania założone w Indywidualnym Scenariuszu Testowania – Miasto Siedlce.

I SFERA WSPÓŁPRACY

- Dokonanie rekonesansu stopnia nastawienia (gotowości) poszczególnych partnerów.
- Ustanowienie kompetencji do podjęcia działań na rzecz współpracy dla CIS Siedlce przez Caritas Diecezji Siedleckiej.
- Ustalenie trybu i warunków współpracy.
- Nadanie szczególnej funkcji Zespołowi ds. Usług Społecznych oraz podkreślenie jej znaczenia dla całości przedsięwzięcia – KMW.
- Ustanowienie planu rozwoju usług społecznych dla Miasta Siedlce.
- Określenie pól współpracy w zakresie rozwoju usług społecznych na terenie Miasta Siedlce pomiędzy interesariuszami.
- Ewaluacja działań.

II SFERA WSPÓŁPRACY

- Gotowa diagnoza na zapotrzebowanie na usługi społeczne.
- Lista uczestników CIS, którzy są potencjalnymi kandydatami do zatrudnienia jako kadra do świadczenia usług społecznych.
- Zrekrutowanie osób, które będą stanowić przyszłą kadrę sektora usług społecznych.
- Ustalenie listy predyspozycji wymaganych przy świadczeniu określonych usług; skierowanie odpowiednich osób do CIS w Siedlcach.
- Program edukacyjno-przygotowawczy, który jest modyfikowany w zależności od zmieniających się potrzeb lokalnych usług społecznych.
- Rozwój Siedleckiej Spółdzielni Socjalnej Caritas – rozszerzenie działalności w obszarze usług społecznych.
- Wprowadzenie korekt do rozwiązań zastosowanych w Mieście Siedlce, a także śledzenie losów „Absolwentów CIS” jako kadry sektora usług społecznych.

III SFERA WSPÓŁPRACY

- Ustalenie agendy potrzeb i wyzwań dla wspólnoty samorządowej z jej udziałem i aprobatą.
- Określenie działań i interesów mieszkańców Miasta Siedlce, które nie mogą być naruszone przez wprowadzenie nowych rozwiązań w zakresie kontraktowania usług.
- Określenie potencjalnych sposobów odpowiedzi na zaspokojenie potrzeb.
- Analiza rozwiązań optymalnych.
- Wybranie podmiotów gwarantujących realizację usług społecznych o określonym standardzie.
- Wprowadzenie zmian w dokumentach planistycznych lub wewnętrznych procedurach Urzędu Miasta Siedlce.
- Zapewnienie osobom i rodzinom o określonych potrzebach usług społecznych o określonym standardzie i w ustalonym czasie, przez zakontraktowanie tych usług w podmiotach ekonomii społecznej.
- Wykonanie umów podpisanych z realizatorami usług społecznych zgodnie z założeniami konkursów.
- Weryfikacja dotrzymania podczas realizacji usług społecznych standardów wynegocjowanych podczas konsultacji.
- Sformułowanie rekomendacji dla kolejnych okresów kontraktowania.

Dla wyżej wymienionych działań przyjęto horyzont czasowy: październik 2019 r. – listopad 2020 r.

Budowanie szerokiej współpracy na rzecz rozwoju usług społecznych na przykładzie Miasta Siedlce i subregionu siedleckiego

Aby modelowa ścieżka świadczenia lokalnych usług społecznych została spełniona, niezbędne jest przygotowanie zasad współdziałania samorządów z instytucjami zatrudnienia socjalnego oraz przedsiębiorstwami społecznymi. W tym kontekście jednym z najważniejszych wyzwań projektu, jego kamieniem milowym jest podpisanie Porozumienia o współpracy na rzecz usług społecznych. Sygnatariusze porozumienia w trosce o skutecznie rozwijanie usług społecznych, mających zaspokajać potrzeby mieszkańców Miasta Siedlce, zawiążą partnerstwo o charakterze lokalnym i zobowiążą się do współdziałania w podejmowaniu i realizowaniu inicjatyw na rzecz rozwoju usług społecznych, które zostaną wspólnie zdiagnozowane w „Katalogu Usług Społecznych” i będą stanowiły podstawę do opracowania projektu Lokalnego Programu Rozwoju Usług Społecznych na terenie Miasta Siedlce. Rolę koordynująco-doradczą pełnić będą: Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach oraz Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej.

W kontekście budowania partnerstwa lokalnego w oparciu o ww. porozumienie oraz efektywności jego działania kluczowe znaczenie mają podmioty realizującymi usługi społeczne oraz instytucje i organizacje, które je od lat skutecznie wspierają.

Gwarancją realizacji zasady partnerstwa przyjętą w KMW jest właściwa identyfikacja aktorów kluczowych dla procesu wdrażania modelu współpracy. W subregionie siedleckim sposób określenia roli kluczowych aktorów współpracy opierał się na analizie faktycznie pełnionych ról (formalnych i nieformalnych) w prowadzeniu oraz kreowaniu lokalnej polityki społecznej, szczególnie w obszarze zatrudnienia socjalnego. Punktem wyjścia było więc wskazanie Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach jako głównego aktora i w oparciu o czternastoletnie doświadczenie CIS, analizę wypracowanych ścieżek współpracy.

Dla celów identyfikacji kluczowych aktorów przyjęto m.in. następujące kryteria:

- terytorialny obszar działalności – podstawowym kryterium doboru aktorów współpracy był ich terytorialny obszar działalności – czyli Siedlce i subregion siedlecki. Uznano, że lokalni partnerzy gwarantują wypracowanie modelu najlepiej dostosowanego do lokalnych potrzeb i uwarunkowań;
- Rodzaj działalności – kryterium oparte na działalności aktora w obszarze aktywnej polityki społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem zatrudnienia socjalnego. Z uwagi na założenia KMW niezbędne było zawężenie partnerstw do aktorów funkcjonujących lub mogących współpracować na rzecz rozwoju usług społecznych. Aktorów powinien łączyć katalog zainteresowań. Dodatkowo uznano, że w pierwszej kolejności będzie to praca na rzecz osób/grup defaworyzowanych, będących potencjalnymi kandydatami indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego;
- zasoby kadrowe, wiedza i doświadczenie – liczba pracowników/specjalistów, którzy swoją wiedzą i doświadczeniem będą w stanie zapewnić realizację współpracy na rzecz rozwoju usług społecznych na wysokim poziomie. Niezwykle istotna jest również pozycja lidera reprezentującego aktora – czy jest to osoba znana lokalnie, mająca autorytet i poparcie zarówno decydentów jak i społeczeństwa. Pod uwagę wzięto również umiejętność poszczególnych aktorów w zakresie budowania dobrych, otwartych relacji partnerskich;
- zasoby organizacyjno-techniczne – infrastruktura, która może być wykorzystana przy inicjowaniu i planowaniu organizacji współpracy.

W oparciu o ww. kryteria wybrano następujących aktorów kluczowych:

1. Aktorzy pierwszoplanowi – instytucje i podmioty bezpośrednio związane z celami poszczególnych komponentów:
 - Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach jako podmiot zatrudnienia socjalnego działający w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym – Terytorialny Aktor Zatrudnienia Socjalnego;
 - Siedlecka Spółdzielnia Socjalna Caritas – podmiot sektora ES, świadczący usługi społeczne oraz przygotowujący się do wprowadzenia nowej oferty programowej określonych rodzajów tych usług – Terytorialny Aktor Realizacji Usług Społecznych;

- Prezydent Miasta Siedlce – instytucja administracji lokalnej zlecająca usługi społeczne w ramach zadań własnych.
2. Aktorzy pomocniczy (partnerzy) – instytucje i podmioty dysponujące możliwościami wspierania procesu rozwoju współpracy z realizatorami lokalnych usług społecznych:
- Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej;
 - Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Siedlcach;
 - Pełnomocnik Prezydenta ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień;
 - Wojewódzki Urząd Pracy filia w Siedlcach;
 - Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach;
 - Caritas Diecezji Siedleckiej;
 - Stowarzyszenie Ośrodek Kultury i Aktywności Lokalnej w Krzesku;
 - Lokalna Grupa Działania Ziemi Siedleckiej;
 - Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP w Siedlcach;
 - Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny;
 - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej;
 - Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych.



Aby zapewnić sprawną obsługę prac nad wdrożeniem modelu współpracy, Stowarzyszenie Ośrodek Kultury i Aktywności Lokalnej w Krzesku, podmiot współprowadzący Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (SOWES), przy aprobacie pozostałych członków konsorcjum prowadzącego SOWES podjął decyzję o alokacji w strukturach SOWES Zespołu ds. usług społecznych.

Tak przygotowane fundamenty partnerstwa, który będzie wdrażał siedlecki model współpracy instytucji zatrudnienia socjalnego z innymi podmiotami realizującymi usługi społeczne dają podstawy twierdzić, że zostanie przygotowany i uchwalony lokalny program ich rozwoju (tzw. program rozwoju usług społecznych), który będzie kamieniem milowym w procesie budowania partnerstwa na rzecz rozwoju usług społecznych na terenie Miasta Siedlce i subregionu Siedleckiego.

Podsumowanie

Ostatnie lata udowodniły, że solidnie przygotowane partnerstwa, zawierane w skali lokalnej lub regionalnej mogą być siłą napędową, umożliwiającą dokonanie pożądanych zmian społecznych. W Siedlcach od lat funkcjonuje sieć instytucji i organizacji, współpracujących w obszarze usług społecznych. Procesy te, uruchomione zapewne jeszcze na początku III RP, zostały wzmocnione przez działania animacyjne wcześniej Regionalnego Ośrodka EFS w Siedlcach, a kontynuowane przez realizatorów Siedleckiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej. Współpraca ta oparta była dotąd na mało sformalizowanych zasadach. W ostatnich jednak latach w obszarze realizacji usług społecznych budowana jest nowa w siedleckich warunkach forma w partnerskiej współpracy, gdzie członkostwo jest dookreślane formalną umową i wymaga zaangażowania czasu, środków finansowych i innych zasobów. Powstaje partnerstwo, które oznacza niezamknięty czasowo przedział działania oraz otwartą, często zmienną listę interesariuszy, dla których wyznacznikiem więzi jest rzeczywiste i efektywne współdziałanie, a nie deklaracje i uznaniowość². Zaistnienie w praktyce partnerstwa wymaga, jak wszędzie, pojawienia się siły sprawczej, lidera. W Siedlcach podjęły się tej roli Centrum Integracji Społecznej oraz Siedlecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej.

Hubert Pasiak
Animator Siedleckiego OWES

Agata Ługowska
Kierownik CIS w Siedlcach

² Tamże.

Ekonomia społeczna – pasja

Bez oporu mówi o ekonomii społecznej i podkreśla, że człowiek jest fundamentem każdego przedsiębiorstwa, gdyż cały potencjał społeczny organizacji opiera się na ludziach, którzy w niej pracują – siła firmy tkwi w jej pracownikach. A tam gdzie ludzie działają sercem, tam rośnie nadzieja na lepsze jutro.

W rozmowie z Izabelą Kamać – **Przemysław Piechocki**



**Prezes Stowarzyszenia Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych,
Zastępca Przewodniczącej Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej.**

1. Jest Pan osobą, która na polu ekonomii społecznej działa od wielu lat. Jak zaczęła się Pana przygoda z ES?

Moja historia z ES zaczęła się można powiedzieć, że niespodziewanie, prawie dwadzieścia lat temu. Dokładnie wtedy kiedy oddolnie konstruował się ruch przedsiębiorczości społecznej, w tym spółdzielczości socjalnej w Polsce. Jako absolwent inżynierii zarządzania nawiązałem współpracę z poznańskim sektorem pozarządowym. Poznałem wielu niezwykłych ludzi, którzy pomimo najróżniejszych doświadczeń życiowych nieśli ze sobą ogromne pokłady pozytywnej energii i empatii. Podopiecznych różnych organizacji społecznych takich jak Fundacja Barka, czy Monar – Markot. Skrajnie różni, ale z podobnymi doświadczeniami życiowymi. Popełnione błędy, ale też trudności z jakimi musieli się mierzyć sprawiły, że ich sytuacja życiowa stała się bardzo skomplikowana. Wciąż jednak chcieli próbować, z tą różnicą, że tym razem wspólnie, a nie indywidualnie jak w przeszłości. Duża determinacja, liczne pomysły oraz marzenia o dobrej przyszłości i zmianie – to wszystko sprawiło, że byli przekonani, że tym razem się uda. Wiedzieliśmy, że ten potencjał jest duży – wiedza zawodowa, kompetencje, umiejętności rzemieślnicze oraz

co najważniejsze chęć działania. To czego brakowało, to kapitału, wiedzy finansowej, księgowej, marketingowej i prawnej. Te formalno-instytucjonalne elementy, a właściwie ich brak stanowił o najłabszych elementach przedsięwzięć. Bez tej bazy nie było możliwe zarejestrowanie i prowadzenie podmiotów społecznych czy gospodarczych w Polsce. Były to poważne ograniczenia. Ja jednak chciałem być częścią tych inicjatyw, mogąc wesprzeć je swoją wiedzą i umiejętnościami. Nie było łatwo, wokół nas, wokół naszych inicjatyw było niewielu, którzy wierzyli w sukces tych przedsięwzięć. Przedsiębiorstwa gospodarcze zakładane i prowadzone przez osoby z trudną przeszłością, długotrwale bezrobotne, po porażkach na rynku pracy – to zdawało się wielu osobom niemożliwe do realizacji. W czasie tej drogi to ja kilka razy zwątpiłem, ale nie oni. Wierzyli w nich poznańscy liderzy sektora Tomasz i Barbara Sadowscy, którzy sami od lat pod Fundacją Barka prowadzili z powodzeniem najróżniejsze społeczne biznesy udowadniając, że można. Pamiętam jak powtarzali, że bez pomocy Państwa i dedykowanych regulacji (m.in. ustawy o spółdzielniach socjalnych) przedsiębiorstwa społeczne zatrudniające osoby w najtrudniejszej sytuacji będą zawsze w trudniejszej sytuacji w momencie bezpośredniej konkurencji z tradycyjnymi firmami z wykształconymi kadrami i nieograniczonym dostępem do kapitału. Tak oto właśnie zaczęła się moja przygoda z ekonomią społeczną i przedsiębiorczością społeczną przy tworzeniu pierwszych wielkopolskich spółdzielni socjalnych. Potężnej zmiany – prowadzenia wspólnego przedsiębiorstwa i przejawu siły jaka była w ludziach. W tym czasie nikt nie byłby w stanie tego ruchu powstrzymać, a ja jestem wdzięczny i niezmiernie szczęśliwy, że miałem szanse i honor do tego ruchu dołożyć swoją małą cegielkę. Od tamtych lat kieruje się zasadą – nigdy, przenigdy nie trać wiary w ludzi, bo jeśli to zrobisz pozbawisz się szansy by mogli cię pozytywnie zaskoczyć. Czas ten to pierwsze sukcesy, ale i masa porażek. Jednak każdy sukces oparty jest na wnioskach wyciągniętych z przeżytych niepowodzeń. To nas wzmacniało. Powoli zaczynaliśmy rozumieć i odczuwać potrzebę istnienia jednostki/institucji, która wspierałaby takie działania, te oddolne inicjatywy. Jednostki, dzięki której byłaby możliwa praca z ludźmi, liderami, środowiskami i wszystkimi innymi aktorami rynku implementując ES. Bez obawy o brak zasobów, specjalistyczną wiedzę, ale i specjalistów, którzy mogli te procesy wspierać. Instytucją, którą dziś nazwalibyśmy Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej.

2. Obecnie jest Pan Prezesem Stowarzyszenia Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych. Na czym polega działalność Stowarzyszenia? Jaki ma Pan cel – na co Pan stawia, co liczy się najbardziej?

Stowarzyszenie to ludzie, a w ludziach cała nasza siła, zawsze stawiamy przed sobą ambitne cele. Wyrośliśmy z małego lokalnego samopomocowego stowarzyszenia, które miało za cel stworzyć dwa, może trzy, lokalne, dobrze funkcjonujące przedsiębiorstwa społeczne dla kilkunastu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, chcących stworzyć swoje własne miejsca pracy. Szybko okazało się, że takich ludzi jest o wiele więcej, którzy widzą w ES szanse na zmianę na lepsze i godne życie. Idea ta przyświeca nam do dziś, że godna praca to podstawa egzystencjalna każdego człowieka, a naszym celem jest tak wspierać lokalne środowisko by temu sprzyjać. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Nie ma ludzi bez potencjału, są tylko środowiska i społeczności, którym brakuje umiejętności lub wiedzy by go

wykorzystać. Nasze DNA to animacja, inkubacja i wsparcie, tylko w przeszłości zwykliśmy nazywać te procesy inaczej. Przez te lata pomogliśmy założyć blisko 500 PES, w tym bardzo dużo przedsiębiorstw społecznych. Wprowadziliśmy kilka tysięcy osób trwale na rynek pracy. Chcemy dalej współtworzyć nasz sektor, budować potencjał ES i przedsiębiorstw społecznych. By robić to jeszcze lepiej, otwieramy się na inne, nowe obszary. Wspieramy cały sektor MŚP, inkubujemy innowacje, budujemy kooperatywy energetyczne, realizujemy wiele partnerskich inicjatyw na poziomie Województwa, Polski i Europy. Pracujemy z federacjami spółdzielni z całej Europy nad profesjonalizacją sektora i wprowadzeniem założeń gospodarki 4.0 także w ES. Prowadzimy szeroko zakrojone działania badawczo-rozwojowe, pracujemy nad innowacyjnymi modelami przedsiębiorstw społecznych, implementujemy nowoczesne metody usprawniające życie osób z niepełnosprawnościami. Działamy od podstaw, realizujemy działania już nie tylko dla osób dorosłych, ale także pracujemy z dziećmi i z młodzieżą. Stworzyliśmy program edukacyjny z obszaru przedsiębiorczości społecznej dla uczniów szkół podstawowych oraz jesteśmy obecni na uczelniach wyższych.

3. Przyszłość ekonomii społecznej to dziś – wyzwania, nowe kierunki działania. Jak według Pana będzie kształtowała się przyszłość ekonomii społecznej?

Jesteśmy u progu rewolucji cyfrowej, środowiskowej, ekologicznej, chcemy by sektor ES był aktywnym graczem w tych procesach. Ze względu na globalizację i optymalizację łańcuchów dostaw tracimy na różnorodności, identyfikacji lokalnej, bliskości i relacjach międzyludzkich. Ekonomia Społeczna jest szansą na zwiększenie jakości w tych obszarach, by przybliżyć, a nie dzielić. Powinniśmy budować przedsiębiorczość społeczną opartą na lokalnych potrzebach, na pracy ludzkiej, na realizowaniu potrzeb drugiego człowieka, rozwoju lokalnym. To właśnie tak wypracowany kapitał może pozostać i krążyć w środowisku lokalnym. Przedsiębiorstwa z silną identyfikacją lokalną, lokalne społeczności i samorządy dumne z tych przedsiębiorstw – to jest moje marzenie. Przedsiębiorstwa społeczne w każdej gminie i w każdym mieście – dlaczego by nie!

Jadę do Poznania by zjeść pysznego rogała spółdzielczego, w Gdańsku i Wrocławiu wypije piwo spółdzielcze, napije się Ciekawej kawy, w Koninie czy Turku zjem pyszne pierogi, w Warszawie zjem pyszne wege potrawy wśród wspaniałego towarzystwa. To już jest możliwe, usługi i produkty spółdzielcze są dostępne w wielu miejscach, ja chciałbym by było ich jeszcze więcej. Większość z tych pomysłów to wynik realizacji marzeń liderów i członków przedsiębiorstw, w których ktoś musiał uwierzyć, ktoś chciał im pomóc. My chcemy, dlatego też angażujemy się w tworzenie i rozwój inicjatyw lokalnych w całej Polsce.

4. Jakie korzyści wynikają z zakładania spółdzielni socjalnych? Jak ocenia Pan współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami (biznesem)?

Absolutnie pozytywne i wymierne. Mógłbym godzinami opowiadać o świadectwach ludzi, którzy dzięki spółdzielniom zmieniają nie tylko swoje życie, ale całe otoczenie i społeczności. Jesteśmy krajem o dużych tradycjach spółdzielczych i doświadczeniach z budowania oddolnej pracy organicznej w czasie dwudziestolecia międzywojennego. Mamy niestety też okres mroczniejszy w historii spółdzielczości, który wypaczył największe spółdzielcze zalety i wartości.

Zniechęcił ludzi, przez co dziś bardzo trudno wielu ludziom dostrzec prawdziwy ich potencjał, mniej w miastach, wciąż w mniejszych miejscowościach, bo opierają się na stereotypach, nie sprawdzają, nie znają, ale oceniają. Jak się coś nie uda tłumaczą sobie, że nie im się nie udało, tylko formuła była błędna – tak myśląc nie może się udać. Dlatego my zawsze równolegle z działaniami formalno-organizacyjnymi, pracujemy na wartościach, na wnioskach wyciągniętych z przeszłości. Zadajemy pytanie, nie jak założyć PS, tylko staramy odpowiedzieć na pytanie dlaczego chce to zrobić, co zmieni to w moim życiu jak się zdecyduje. Musimy pamiętać, że spółdzielnie socjalne to przede wszystkim podmioty zbiorowe, demokratyczne, oparte na ludziach, wartościach, ale też sztuce kompromisu. Jeśli członkowie to rozumieją, to wspólnie góry mogą przenosić. Dlatego przede wszystkim te wartości trzeba umieć stosować, a nie tylko o nich mówić, a z praktyki mogą powiedzieć droga do osiągnięcia tego celu co prawda może być długa, ale możliwa i oczekiwana. Widzimy ten potencjał nawet wśród najmłodszych, nasz zespół prowadzi zajęcia dla szkół podstawowych z zakresu przedsiębiorczości społecznej, którym przyświeca cel współpraca zamiast rywalizacji i młodzież szybko orientuje się, ile więcej może uzyskać jak będzie pracować razem zamiast w pojedynkę. Z początku to trudne, bo utarło się w dogmatach nauczania, by kształcić silnych, niezależnych, którzy jak nie będą się obracać na innych to łatwiej będą mieli w życiu, co oczywiście nie jest prawdą. To trzeba prostować.

5. 1 lipca obchodziliśmy Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości. Czy spółdzielczość, jako model biznesowy może być bardziej odporna na kryzysy?

Szczerze mówiąc wolalbym tego nie sprawdzać, bo przez ostatnie 30 lat udało nam się skutecznie unikać kryzysu, ale w przypadku spółdzielni socjalnych lubię powtarzać słowa naszych włoskich przyjaciół, że spółdzielnie socjalne najlepiej radzą sobie właśnie w czasie kryzysu. To ma sens i w mojej ocenie łatwo to uzasadnić. Spółdzielnie to podmioty, które są nastawione na współpracę. Za przykład mogę podać nasze doświadczenia z działań związanych z przeciwdziałaniem wystąpieniu skutków COVID-19 w czasie pierwszej fali pandemii SARS-COV-2. Prawie półroczne doświadczenia i zachowania liderów oraz kadr przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni socjalnych pokazuje, jak nasz sektor będzie sobie radził w przyszłości w przypadku wystąpienia okresów kryzysowych. Oczywiście oby ich nie było, ale... Kiedy inne podmioty gospodarcze koncentrowały się na ratowaniu swoich obrotów, utrzymaniu i dostosowywaniu miejsc pracy do świadczonych usług i produkcji w czasie lockdown'u, to duża część PS-ów ramie w ramie z rządem i samorządami działały na pierwszej linii frontu, nie zamykały się, nie czekały, tylko dostosowywały swoje działalności do dynamicznie zmieniających się potrzeb, by też pomagać. COVID-19 pokazał, jaką ważną rolę w krytycznych sytuacjach mogą odgrywać lokalne PS-y. PS dostarczały usługi gminom, OPS-om, DPS-om, szpitalom, straży pożarnej, policji itd. – tym, którzy najbardziej tego potrzebowali.

6. Czym dziś jest ES i czy ma szansę na rozwój, by cieszyć się popularnością?

W mojej ocenie ekonomia społeczna to przyszłość, powinna być otwarta, dla wszystkich, którzy chcą czegoś więcej niż tylko mnożyć kapitał. To idealna przestrzeń dla tych którzy chcą

troszczyć się o rozwój lokalny, mieć wpływ, dzielić się, partycypować. Społeczeństwo w Polsce się starzeje, głosy, że potrzebę zapewnienia usług społecznych w wciąż powiększającej się grupie starszych osób będą w stanie zapewnić tradycyjne podmioty prywatne to opinie z którymi nie mogę się zgodzić. Niewątpliwie PS są szansą na wypracowywanie i wdrażanie wyspecjalizowanych usług, zarówno usług społecznych, jak i usług reintegracyjnych. Polska jest na takim etapie rozwoju, że jej ambicją powinno być już nie tylko zaspokajanie podstawowych potrzeb, ale też rozwijanie usług specjalistycznych w społecznościach lokalnych, nakierowanych na zaspokojenie specyficznych potrzeb odbiorców, na które nie da się odpowiedzieć standardowymi metodami. Również potrzeb niszowych albo długo niewidocznych/niezdianozowanych w polityce społecznej – to co właśnie dziś już robi wiele przedsiębiorstw społecznych. Ciągłe słyszymy, że nie ma wystarczającej ilości żłobków, przedszkoli, opieki środowiskowej, dziennych domów, domów seniora, domów pomocy społecznej, a to naturalny ekosystem ES. Takie przedsiębiorstwa społeczne mogą i powinny powstawać w każdej gminie w Polsce, ale do tego potrzebujemy odpowiednich przepisów prawnych. Trzeba to – świadczenie usług społecznych przez PS – uregulować głębiej w polskim porządku prawnym niż w przeważającej wielkości opierać je tylko na finansowaniu europejskim. Oczywiście finansowanie jest ważne, ale bez zakorzenienia w naszym prawodawstwie wciąż o dużym nie wykorzystanym potencjale. Samorządy mogą, powinny i jestem przekonany, że będą chciały w tym partycypować widząc szereg korzyści. Naturalnym elementem ekonomii społecznej i kluczem jej funkcjonowania jest odpowiedzialność za słabszych. Pracując wspólnie, z lokalnymi samorządami, społecznościami, instytucjami nasz sektor jest w stanie wypracowywać wspaniałe efekty. Opierając się na danych częściowych i wywiadach z kadrami zarządzającymi w PS pozwala wyciągnąć wstępne wnioski, iż kryzys wywołany Pandemią COVID-19 wpłynął na PS, ale w miarę dobrze sobie z nim radzimy, uwidocznilo one jednak potrzebę regulacji na poziomie krajowym. Nie można myśleć o przedsiębiorczości społecznej wyłącznie w kategoriach tu i teraz, tylko długofalowo. Dlatego bardzo ważna jest edukacja. Spółdzielczość i przedsiębiorczość społeczną postrzegamy jako szansę na rozwój w przyszłości postaw prospołecznych, obywatelskich, zwiększenie poziomu inkluzji społecznej, zmniejszenie nierówności społecznych, odpowiedzialności i polskości. Czy takie postawy mogą cieszyć się popularnością? Moim zdaniem powinny.

Dlatego trzeba się zastanowić co możemy zrobić by wykorzystać potencjał Ekonomii Społecznej i Solidarnej, który jest w nas ludziach, społecznościach lokalnych. COVID-19 pokazał, jaką ważną rolę w krytycznych sytuacjach mogą odgrywać lokalne przedsiębiorstwa społeczne. To one szybko odpowiadały na lokalne potrzeby i były na pierwszym froncie walki ze skutkami COVID-19.

7. Jak dziś przedstawia się ekonomia społeczna w Wielkopolsce? Czy możemy powiedzieć (w skali kraju), że odniosła sukces?

W Wielkopolsce skąd pochodzę, gdzie żyję i pracuję, członkostwo w spółdzielni ma wiele samorządów. Udział samorządów w przedsiębiorstwach społecznych jest naszym znakiem eksportowym do innych regionów. Poza gminami, powiatami, członkostwo w spółdzielni ma nasze województwo, które współtworzy dwie spółdzielnie socjalne. Sp.S. dają wymierne efekty społeczne i gospodarcze, dają zatrudnienie najbardziej potrzebującym i pewnością, że wiele niezmiennie waż-

nych i strategicznych usług jest wykonywane przez lokalny podmiot, a inwestycje i wszystkie wydatki są inwestowane lokalnie, czyli pieniądź pozostaje i pracuje lokalnie. My na naszym etapie może jeszcze tego tak nie doceniamy, gdyż wciąż jesteśmy atrakcyjnym obszarem inwestycyjnym dla kapitału prywatnego, ze względu na stosunkowo korzystne koszty pracy, ale nasi partnerzy z gospodarek rozwiniętych twardo podkreślają, że przy wyższych kosztach pracy (zarobkach pracowników), trzeba zwracać uwagę już nie tylko na wielkości inwestycji, czy ilość miejsc pracy, ale przede wszystkim na oddziaływanie społeczne, współczynnik związania z lokalizacją, tak by jak najwięcej zainwestowanego kapitału pozostało w tej społeczności. Każda ponownie użyta suma pieniędzy dalej pracuje i podnosi zamożność społeczności. Niezwykle ważny jest udział wynagrodzeń pracowników w produkcie lokalnym brutto. Przedsiębiorstwa Społeczne z natury mają ten współczynnik wyższy niż w tradycyjnym ujęciu. Przez ostatnie lata sytuacja w Polsce i Wielkopolsce znacznie się zmieniła, wzrosła zamożność społeczeństwa, bezrobocie zmalało do wyników nigdy wcześniej nie spotykanych, to i oczekiwania do przedsiębiorstw społecznych (PS) uległy zmianom. Nie jest to już tylko godziwe zatrudnienie dla grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale też tworzenie wysokiej jakości trwałych miejsc pracy w środowiskach lokalnych odpowiadających na realne potrzeby społeczności. To zmienia perspektywę.

8. Jest Pan zaangażowanym praktykiem wszelkich działań sprzyjających współpracy samorządu ze spółdzielniami socjalnymi. Jak obecnie przedstawia się taka współpraca i czy na przestrzeni ostatnich lat rozwinęło się współuczestnictwo samorządu we wspieraniu podmiotów ES? Jakie są korzyści dla stron?

Z każdym rokiem ta współpraca się rozwija, rośnie zakres usług, wielkość usług, coraz więcej samorządów dostrzega pozytywne aspekty współpracy ze spółdzielniami socjalnymi. Wciąż jednak, szczególnie jako strona społeczna, odczuwamy niedosyt w zakresie wypracowania efektywnych modeli kontraktowania tych usług. Wielu z nas pewnie powie, że w temacie zamówień publicznych zrobiono już wszystko, to jednak wciąż podstawowe narzędzie kontraktowania usług i zamawiania produktów ze środków publicznych. Dlatego musimy pracować by w przyszłości udział ES w zamówieniach publicznych rósł w tempie dwucyfrowym. Najbliższe wyzwanie, to dialog społeczny z rządem i samorządami podczas prac nad polityką zakupową Państwa, narzędzia w nowej ustawie prawo zamówień publicznych, która zacznie obowiązywać od stycznia 2021 r. W naszej ocenie zamówienia publiczne to jedno z najpotężniejszych narzędzi realizacji polityki gospodarczej kraju, które będzie miało piorunujący wpływ na naszą gospodarkę po pandemii COVID-19. Spójrzmy tylko na liczby bezwzględne. Zamówienia publiczne w całej Unii Europejskiej to 14% PKB UE, dla porównania udział naszej gospodarki w europejskim PKB wynosi około 4%. W 2019 r. w Polsce zamówienia publiczne przekroczyły 10% PKB, ich udział w PKB rok do roku rośnie. To ponad 200 mld zł rocznie, dla porównania Polska średniorocznie otrzymuje netto z UE około 50 mld zł, czyli wartość zamówień publicznych jest 4 razy większa niż wszystkie środki jakie dostaliśmy z UE w tym samym roku, a to jakie one mają wpływ na nasze codzienne życie chyba nikomu nie trzeba udowadniać. Dlatego musimy działać na rzecz zwiększania stosowania przez lokalne samorządy zamówień publicznych w sposób odpowiedzialny, przekonujmy by wymagano

efektu społecznego, zatrudnieniowego, środowiskowego. Wykorzystujemy je odpowiedzialne, tak by polskie lokalne firmy, przedsiębiorstwa społeczne brały w nich udział i uczestniczyły w budowie polskiej gospodarki.

9. A jak już jesteśmy przy gospodarce (w ostatnim czasie sporo się działo), to w jaką dziś branżę powinny inwestować podmioty ekonomii społecznej? Myśli Pan, że zmierzamy w dobrym kierunku?

Zdecydowanie usługi społeczne, w tym wspomniane przeze mnie usługi specjalistyczne, ale o tym już wiele mówiliśmy kilka minut wcześniej. Nie wyobrażam sobie by przedsiębiorstwa społeczne nie uczestniczyły w globalnych trendach związanych m.in. z neutralnością emisyjną. Co raz więcej miast, metropolii, regionów podejmuje zobowiązania, że w ciągu kilkudziesięciu lat osiągną ten cel, z tym wiązą się głębokie zmiany strukturalne, głęboko wierzę, że ES musi iść ramie w ramie z samorządami by osiągać te cele. Będą powstawać nowe obszary działalności, nowe trendy, procesy nie możemy tego przeoczyć. Energetyka odnawialna jeśli wierzyć badaniom przybiera bardziej kolektywny i zbiorowy wymiar, jest naszym obowiązkiem pokazać ludziom jak mogą korzystać z naszego dorobku. W ramach działań naszego Ośrodka (WOES) wspieramy lokalne społeczności, które chcą tworzyć usługi w obszarze usług komunalnych z zakresu obiegu zamkniętego, w tym tych nastawionych na realizację ich w sposób zrównoważony i ekologiczny. Bardzo ważna jest w takich procesach rola samorządu lokalnego – świadomego i gotowego do działania. W gminie Powidz i Ostrowite funkcjonuje Spółdzielnia Socjalna Razem dla Środowiska, która oferuje usługi z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi. Podmiot stworzony przez Gminę Ostrowite oraz Gminę Powidz to międzygminna inicjatywa pozwalająca na realizację zadań własnych gmin w sposób społecznie odpowiedzialny. Liczymy, że docelowo swe usługi wkrótce rozszerzy na obsługę amerykańskiej jednostki wojskowej, która jest w trakcie rozbudowy zgodnie z porozumieniem Prezydentów Polski i USA.

Drugim podmiotem, o podobnej działalności (usługi z obszaru gospodarki komunalnej), jest Spółdzielnia Socjalna Komunalka Rzgów. Podmiot również powołany przez lokalny samorząd, którego działania ale i właśnie ta lokalna współpraca samorządu z PS, zostały dostrzeżone przez Komisję Europejską. Praktyka realizacji zamówień publicznych społecznie odpowiedzialnych na usługi utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Rzgów zostało wybrane do grona dobrych praktyk europejskich w 2020 r. Miejsce na tego typu spółdzielnie socjalną jest w każdej z ponad 3 tysięcy gmin w Polsce, no ale do tego trzeba odwagi.

10. W maju br. udzielił Pan krótkiego wywiadu w którym wspomniał Pan, że „zielone światło” przyszło z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Jakie było to wsparcie i jak Pan ocenia? Czy udzielona pomoc przyniosła oczekiwane efekty? Jakie wnioski możemy wyciągnąć – czy są pozytywne aspekty obecnych wyzwań z którymi przyszło zmierzyć się podmiotom ES?

Musimy pamiętać, że początki stanu epidemicznego, wprowadzony lockdown polskiej gospodarki, poczucie zagrożenia w połączeniu z bardzo małą wiedzą medyczną na temat wirusa

SARS-COV2 miały wielki wpływ na podejmowane decyzje i wszechobecne poczucie zagrożenia. Nikt z nas nie był w stanie przewidzieć jaki wpływ na nas, na przedsiębiorstwa społeczne, na całą gospodarkę będzie miała ta sytuacja w perspektywie długookresowej. Wiedzieliśmy jak wiele trudu i lat pracy zostało włożone przez sektor ES, by być w miejscu jakim jesteśmy teraz, by stworzyć i utrzymać miejsca pracy. To musiało być naszym celem, by pewnie w niektórych przypadkach zrobić nawet jeden krok do tyłu, by po epidemii móc rozwijać się dalej, wychodząc z założenia, że każdy kryzys kiedyś musi się skończyć, więc naturalnym odruchem była analiza możliwości zmiany niektórych wskaźników OWES z tworzenia miejsc pracy na utrzymanie tych już istniejących. Pamiętam, że część propozycji przedłożonych przez środowisko ES nie mogło zostać zrealizowanych, bo system Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, ale sama definicja i statut przedsiębiorstwa społecznego nie była częścią polskiego porządku prawnego. Mieliśmy poczucie uciekającego czasu jak nigdy wcześniej. Strona społeczna Ekonomii Społecznej przygotowała Apel Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej o wsparcie sektora w tym trudnym okresie. Zarówno Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej od początku wyrażało solidarność, współpracę, otwartość i dialog na wypracowanie dedykowanych narzędzi wsparcia sektora. To było bardzo ważne i niezmiennie potrzebne. Wtedy też zaczęły uruchamiać się pierwsze tarcze antykryzysowe, tarcza finansowa Polskiego Funduszu Rozwoju, dedykowane ogółowi podmiotów gospodarczych, a wraz z nimi elementy dedykowane sektorowi ES wypracowane wspólnie w ramach dialogu strony społecznej z rządową. Instrumenty w ramach tarczy antykryzysowej adresowane były nie tylko dla przedsiębiorców, ale również dla organizacji pozarządowych i podmiotów o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. M.in. z dofinansowania do wynagrodzeń pracowników (w przypadku spadku przychodów z działalności statutowej), czy dostęp do preferencyjnych pożyczek ze środków funduszu pracy, pożyczek płynnościowych, czy niektórych rozwiązań dedykowanych Centrom Integracji Społecznej czy Spółdzielniom Socjalnym. Dodatkowo powstał Ministerialny program wspierający sektor ekonomii społecznej metodą popytową w kierunku kontraktowania produktów i usług dla jednostek i instytucji pracujących w pierwszej linii walki ze skutkami COVID-19. Wdrażanie tego programu bardzo pozytywnie mnie zaskoczyły, gdyż obawiałem się, że ze względu na specyfikę okresu pandemicznego, ale też zakres potrzeb na jakie PS-y mają odpowiedzieć nie będzie mógł objąć wszystkich przedsiębiorstw społecznych w trudnej sytuacji. Okazało się, że moje obawy nie znalazły w praktyce uzasadnienia, a podmioty ekonomii społecznej w tym przedsiębiorstwa społeczne stanęły na wysokości zadania, często dokonując przekwalifikowania i zmiany prowadzenia dotychczasowej działalności gospodarczej w kierunku realizacji potrzeb. Dziś po kilku miesiącach mogę powiedzieć, że jestem i będę popierać wszystkie przyszłe inicjatywy wspierające nasz sektor ekonomii społecznej wykorzystujące narzędzia popytowe, a tak właśnie oceniam to dodatkowe narzędzie jakie uzyskały Ośrodki Wspierania Ekonomii Społecznej by ratować miejsca pracy w sektorze ES. W naszym subregionie wielkopolski wschodniej, wdrożenie narzędzia tylko w dwóch pierwszych niecałych miesiącach realizacji dało możliwość pomocy ponad 70 różnym instytucjom wsparcia z naszego obszaru, w tym: OPS-om, DPS-om, ŚDS-om, WTZ-om, szpitalom i wielu innym jednostkom publicznym

będącym na pierwszej linii walki z COVID-19. Zakupiliśmy ponad 5 tysięcy masek i przyłbic, 570 litrów płynu do dezynfekcji, dostarczyliśmy ponad 35 tysięcy obiadów oraz umożliwiliśmy realizację 1092 godzin usług specjalistycznych opiekuńczych – to wspaniałe efekty. To co cieszy nas najbardziej, to to, że te usługi i produkty trafiły do tych osób, które najbardziej potrzebowały pomocy. Druga rzecz nie mniej ważna, to taka, że realizacja tych usług i zakup tych produktów był dokonywany przez nas od przedsiębiorstw społecznych. To, że one mogły pracować, realizować te działania, utrzymać miejsca pracy, a przy tym pomóc to prawdziwy sukces, z którego jesteśmy niezmiernie dumni. Trzecia rzecz, to niewątpliwie wartość dodana na przyszłość tj. doszło do wielu pozytywnych interakcji pomiędzy instytucjami, a samymi przedsiębiorstwami społecznymi, a wiele z nich deklaruje intencje dalszej wzajemnej współpracy także już po okresie pandemii COVID-19.

Jesteśmy wdzięczni za ten program i bardzo pozytywnie odbieramy informację z Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przekazaną m.in. podczas debat zdalnych Ogólnopolskich Spotkań Ekonomii Społecznej i Solidarnej organizowanych przez Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w którym podkreślono, iż myśli się o implementacji tego typu narzędzi w nowej perspektywie finansowej 2021–2027. W mojej ocenie programy popytowe mogłyby w przyszłości odegrać kluczową rolę w upowszechnianiu i implementacji ekonomii społecznej, bo z jednej strony wspierają gospodarność, realizację usług i produktów przez nasz sektor, a z drugiej strony pokazują prawdziwe oblicze przedsiębiorstw społecznych – solidarność i wsparcie tych w najtrudniejszej sytuacji. Jestem pewien sukcesu tego programu w całej Polsce, a jego sukces zachęci w przyszłości do konstruowania kolejnych nie mniej odważnych programów, gdzie Ekonomia Społeczna będzie w ich centrum.

11. Jakie powinny być podejmowane kolejne działania, by sprostać nowym oczekiwaniom?

W środowisku ekonomii społecznej wydaje się, iż panuje konsensus, wszyscy zgadzamy się, iż potrzeba jest ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej. Jeśli już jakiś spór występuje, to tylko ten na poziomie szczegółów i ich interpretacji, w mojej ocenie wynikających z dużej determinacji stron i próby nie przeoczenia jakiegokolwiek grupy docelowej. Nie chcielibyśmy by jakikolwiek element Ekonomii Społecznej został pominięty i zostawiony z tyłu. Marzy się nam silny i skonsolidowany sektor, który ma swoje mocne miejsce w całej gospodarce. Przedsiębiorstwa społeczne mają potencjał i chcą się rozwijać – przy czym wydaje się, że wciąż brakuje im narzędzi niezwiązanych bezpośrednio z tworzeniem nowych miejsc pracy (rozwojowych), które służyłyby np. zwiększaniu wydajności i ochronie istniejących miejsc pracy czy zwiększaniu ich trwałości, wydajności oraz efektywności (duża część miejsc pracy w PS jest związana z minimalnym wynagrodzeniem). Potrzebujemy ustawy, byśmy mogli stworzyć bardziej wydajny i komplementarny ekosystem dla gospodarki społecznej, wiele elementów aktualnego ekosystemu ES wciąż nie ma odzwierciedlenia w polskich przepisach prawnych. Potrzebujemy prawa by lepiej konstruować wsparcie z UE, by samorządowcy lokalni wiedzieli jakie obszary ES mogą wykorzystywać w prowadzeniu lokalnych polityk, by banki wiedziały czym jest PS, by zamówienia społeczne odpowiedzialne były realizowane w większym zakresie, a wreszcie potrzebujemy ustawy by strategie i programy zawierały te cele, by w sposób prosty umożliwiały aktywizację lokalnych aktorów tj. JST. PUP,

OPS, NGO, lokalne przedsiębiorstwa do wzajemnej współpracy. Niewątpliwie zwiększyłyby to efektywność także aktualnie wydatkowanych środków na ES, jeśli uznamy ES jako wspólne dobro narodowe łatwiej nam będzie zwiększyć środki finansowe dla PS w formule dotacji na profesjonalizację i zautomatyzowanie procesów usługowe, bądź produkcyjne, w postaci premii na innowację, czy zatrudnienie OzN. OWES'y nie powinny być nie tylko projektem wyposażonym w zestaw wskaźników do realizacji i standardów do wypełnienia, a trwałym prawnie usankcjonowanym uczestnikiem ekosystemu do którego dokładają i odwołują się wszystkie inne instytucje publiczne, które w oparciu o ustawę naturalnie, a nie tylko biernie odpowiadają na tworzące się zapotrzebowanie, a same znając potrzeby i możliwości inspirują możliwą współpracę. Wprowadzenie obowiązku tworzenia programów wsparcia ekonomii społecznej w gminach, poprzedzonych analizą problemów społecznych i gospodarczych gminy, możliwych do rozwiązania narzędziami ekonomii społecznej. Wprowadzenie premii punktowych dla inwestycji gminnych, w których uczestniczyć będą PS. Wprowadzenie specjalnej strefy rozwoju ES w gminach. Strefy charakteryzują się:

- możliwością inwestycji JST w przedsięwzięcia prowadzone przez PS;
- utworzeniem specjalnego funduszu konkursowego tylko dla PS w gminie, wspierającego działalność społeczną PS;
- możliwością zwolnienia z podatków gminnych, bądź odpowiednim ich obniżeniem dla PS;
- w przypadku tworzenia specjalnej strefy ekonomii społecznej niezbędna opinia OWES w zakresie zasadności jej wprowadzenia.

Utworzenie specjalnego funduszu w działaniach gospodarczych dla PS – fundusz powinien wskazywać na możliwość większej inwestycji PS, które będzie metodami gospodarczymi rozwiązywać specyficzne lokalne problemy. Dofinansowanie mogłoby być niezależne od stworzenia miejsc pracy, a źródłem być np. 1% CIT, analogicznie jak w przypadku 1% PIT na organizacje pożytku publicznego. Ciekawym jest idea mechanizmu premii dla JST jeśli zdecyduje się zlecić PS.

12. Jest Pan aktywnym uczestnikiem wszelkiego rodzaju Forum Ekonomii Społecznej zarówno w kraju, jak i zagranicą. Jak ocenia Pan ES w Polsce w stosunku do innych krajów?

Staramy się wciąż poszerzać horyzonty, a współpracę ponadnarodową traktujemy w wymiarze wymiany doświadczeń i wzajemnej inspiracji. Podkreślę wzajemnej dlatego, że wiele naszych pozytywnych doświadczeń było inspirowanych doświadczeniami naszych partnerów w Europie, ale dziś i my mamy sporo do zaoferowania i podzielenia się sektorem ES z innych krajów UE. Niewątpliwie łączy nas solidarność, nieskończone pokłady energii liderów, troska o włączenie społeczne i zatrudnieniowe najsłabszych, rozwój lokalny, środowisko naturalne, zrównoważony rozwój, czy rozwiązania rzeczy, których klucz nie znalazł się w tradycyjnym ujęciu przyjętych zasad ekonomii. Musimy pamiętać, że historia nieraz pamięta jak obalały się panujące dotychczas dogmaty ekonomiczne. ES to także dobra narodowe krajów UE, mocno zakorzenione lokalnie, obfitość rozwiązań jakim miałem możliwość się przyglądać niewątpliwie przywraca wiarę w ludzi i solidarność. Wydaje się, że w wielu krajach dobre doświadczenia ES ze społeczności lokalnych

próbuje się przekuć na przyszłe rozwiązania dotyczące przeciwdziałania m.in. nierównościom społecznym, przedsiębiorstw wyznających zasady sprawiedliwości społecznej szczególnie na poziomie lokalnych polityk publicznych. Natomiast jest wiele elementów naszego Polskiego dorobku ES, które budzi ogromne zainteresowanie ze strony przedstawicieli innych krajów, m.in. nasza sieć OWES koordynowana regionalnie przez Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej, krajowo przez Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej. Uzupełnione przez Ministerialny program akredytacji wysokiej jakości usług. Obowiązek kompleksowości, trzy filary działalności i ich zakres, to często to czego podkreślano brakuje w funkcjonujących systemach innych krajów, szczególnie interesowało to przedstawicieli Czech, Słowacji, Węgier czy Rumunii, w starych krajach UE role OWES dość często pełniły federacje i inne dojrzałe organizacje związkowo-członkowskie. W Europie nie znajdzie się praktycznie doświadczeń z ES, gdzie znaczący aktywny udział w PS pełnią samorządy lokalne, m.in. nasze Sp.S zakładane przez osoby prawne (dwa samorządy) w celu tworzenia trwałych miejsc pracy dla mieszkańców w trudnej sytuacji i realizacji ważnych z punktu widzenia mieszkańców usług komunalnych to absolutny majstersztyk nie mieszczący się w dotychczasowych ramach ES na poziomie UE. Wielokrotnie opisywałem komunalne Sp.S realizujące zadania ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie, sprzątające, utrzymujące tereny zielone, utrzymujące porządek na majątkach trwałych samorządu, czy usługi społeczne interesu ogólnego, ich zakres i pozytywny wpływ społeczny wprowadzał w zakłopotanie nawet najbardziej doświadczonych europejskich praktyków.

Centra Integracji Społecznej są ważnym elementem naszego systemu, który w mojej ocenie wzbudzał nie mniejsze zainteresowanie przedstawicieli innych krajów, czy współpraca gospodarcza PS z dużymi międzynarodowymi korporacjami. Paradoksalnie mamy ciekawy (wysoki) współczynnik na tle Europy dotyczący zamówień społecznie odpowiedzialnych, poprawka jaką wprowadził rząd przy implementacji dyrektywy UE do prawa zamówień publicznych z zakresu wymogu obligatoryjnego umów prace przy usługach niewątpliwie wpłynął bardzo pozytywnie na nasz wskaźnik. Wiele europejskich gospodarek buduje swój system ES od kilku dekad, jak sami przyznają z wieloma przełomowymi wydarzeniami i kamieniami milowymi po drodze. To na co patrzymy z nadzieją szczególnie w Europie zachodniej, to zakres i rozmach ES w wielu dziedzinach gospodarki. W Europie ES to ponad 10% PKB, to ma znaczenie, bo z tak dużym sektorem każdy polityk się liczy. Nasi partnerzy m.in. z Czech, Węgier, czy Słowacji podkreślając podobne uwarunkowania historyczne i gospodarcze twierdzą, że najlepiej udało nam się wykorzystać okres transformacji dla ES. Chcielibyśmy większej kooperacji, by czerpać od siebie wiele wzajemnych inspiracji i wymieniać się doświadczeniami.

13. Pozwoli Pan, że na koniec zapytam o wyzwania, jakie stoją w niedługiej przyszłości przed Przemysławem Piechockim?

Wierzę, że w niedalekiej przyszłości znajdziemy czas by pochylić się nad analizą i aktualizacją w mojej ocenie przestarzałych niektórych koncepcji ekonomicznych, które ukształtowały sposób, w jaki ludzie myślą o gospodarce, a wciąż te teorie mają potężny wpływ na politykę w Polsce na Świecie. Zgodnie z aktualnym dogmatem ekonomicznym twierdzi się, że wszelkie

dobra i usługi są najbardziej wydajnie, kiedy produkowane są przez sektor prywatny. Niczym nie kłopotane firmy to „twórcy bogactwa” napędzający innowacje i postęp technologiczny. Opiera się to na podstawie, że Państwo nie ma zasobów i kompetencji by zrobić to lepiej, a jego udział powinien ograniczać się co najwyżej do wyrównywania szans, a nie zakłócania konkurencji. Kompletnie się z tym nie zgadzam, to prowadzi do ogromnych nierówności społecznych. Firmy rynkowe nie zawsze są najlepszym, co może spotkać społeczność lokalną i lokalny rynek pracy, a współpraca publiczno-społeczna Ekonomii Społecznej z instytucjami publicznymi neguje ten dogmat u jego podstaw. W mojej ocenie bardzo ważna jest lokalność, jej ekosystem i sieć mniejszych podmiotów, MŚP, przedsiębiorstw społecznych, organizacji społecznych to one są gwarantem równego i stabilnego wzrostu zamożności społeczeństwa. Są blisko człowieka, a ich usługi i oferta wynikają z bezpośrednich potrzeb społeczności. Czeka nas w niedalekiej przyszłości przymiarka do procesów deinstytucjonalizacji usług – jeśli chcemy sukcesów na tym polu musimy zadbać by ES miała w tym procesie swój silny udział.

14. Jakie jest marzenie Przemysława Piechockiego?

Bardzo przyziemne i chyba nawet możliwe, gdyż Pani Minister Iwona Michałek wielokrotnie potwierdzała, że tak właśnie widzi swoją misję i powołanie od Prezesa Rady Ministrów, by do końca br. Projekt ustawy o ekonomii społecznej i solidarnej trafił pod łaskę Marszałkowską. Byłby to cudowny moment wprowadzenia Polskiej Ekonomii Społecznej w trzecią dekadę 21 wieku. Wtedy będę bardziej spokojny o spójność systemu, który będzie sektorem w przyszłości generującym miejsca pracy we wszystkich gminach w wydajnych lokalnie przedsiębiorstwach społecznych realizujących najpilniejsze usługi społeczne i komunalne dla lokalnych społeczności, edukację programową w szkołach z ES silnie zakorzenioną we wszystkich instytucjach.



Panu Przemysławowi Piechockiemu dziękuję za rozmowę i mam nadzieję, że marzenia zamienią się w rzeczywistość.

*Izabela Kamać
Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej
w MRPiPS*

Rewitalizacja Dobiegniewa

– przykładem współdziałania Lubuskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej z samorządem lokalnym

Celem działalności Lubuskiego Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej w Gorzowie Wlkp. jest kompleksowe wsparcie oraz wzmocnienie potencjału sektora ekonomii społecznej i poszerzenie zakresu działań podmiotów ekonomii społecznej.

Dobiegniew to miasto, w którym przez lata zaniedbań, sięgające czasów przed transformacją ustrojową, skumulowały się problemy społeczne. To spuścizna popełniona, która spowodowała bezrobocie, ubóstwo, bierność postaw życiowych, a także stan kryzysowy obszaru i przestrzeni publicznej.



W proces rewitalizacji Gminy aktywnie został włączony Lubuski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej organizując spotkania i konferencje poświęcone swej działalności w procesach aktywizacji społecznej w tym osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W celu ograniczenia trudnej sytuacji mieszkańców gmina we współdziałaniu z LOWES podjęła działania ukierunkowane na ożywienie przestrzeni publicznej oraz zmianę jej przeznaczenia funkcjonalnego, poprawę jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie biernym postawom życiowym. Uporządkowanie przestrzeni miejskiej oraz ograniczenie problemów społecznych przy aktywnym udziale społeczności lokalnej w tym Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie będącego członkiem Konsorcjum tworzącego LOWES wspierającego rozwój przedsiębiorczości

w Gminie od 1994 r. Uczestnikami naszego Projektu „Lubuski Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej” mogą zostać:

- osoby fizyczne, zagrożone wykluczeniem społecznym, które z własnej inicjatywy zamierzają uzyskać wiedzę i umiejętności potrzebne;
- osoby prawne, zainteresowane uzyskaniem wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych osób prawnych;
- Podmioty Ekonomii Społecznej (PES), chcące rozwijać swoją działalność ekonomiczną, w tym gospodarczą;
- Przedstawiciele JST, instytucji rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej, wspierające osoby zagrożone wykluczeniem społecznym zainteresowane pozyskaniem wiedzy nt. ES i zakładaniem przedsiębiorstw społecznych;
- Przedsiębiorstwa, posiadające siedzibę, zarejestrowany oddział lub inną prawnie dozwoloną jednostkę organizacyjną na obszarze działania OWES, chcące przekształcić się w przedsiębiorstwo społeczne.



Koordinator Szczepan Słomczyński na spotkaniu z przedsiębiorcami



Konferencja LOWES Ekonomia Społeczna „Szansą rozwoju” z udziałem Wicemarszałka Romualda Gawlika

Co zaoferowaliśmy dla Gminy Dobiegniew:

- diagnozę potrzeb osób indywidualnych i instytucji w zakresie ES,
- animację środowisk lokalnych mającą na celu tworzenia środowiska przyjaznego rozwojowi ekonomii społecznej;
- wsparcie inkubacji podmiotów ekonomii społecznej, tj. działania zmierzające do inicjowania tworzenia nowych PES, stosowanie klauzul społecznych, wsparcie przekształceń PS; tworzenie i wspieranie istniejących podmiotów reintegracyjnych poprzez udostępnianie infrastruktury niezbędnej do funkcjonowania organizacji (sale konferencyjne, sprzęt komputerowy, rzutniki multimedialne, nagłośnienie spotkań);
- dystrybucję informacji dla PES lub osób zainteresowanych stworzeniem PS o ważnych działaniach lokalnej ekonomii społecznej tj. źródłach pozyskiwania środków na rozwój PES, produktach oferowanych przez PS, m.in. poprzez portal internetowy, targi aktywności PES, spotkania sieciujące;

- doradztwo indywidualne i grupowe: specjalistyczne w zakresie ES, biznesowe, prawne, finansowo-księgowe, w zakresie zarządzania i marketingu;
- szkolenia dla instytucji i osób indywidualnych z obszaru ES tj. przygotowanie biznes planu, powołania PES, prowadzenia działalności gospodarczej i statutowej w sferze ekonomii, zarządzania organizacją, planowania strategicznego, zarządzania finansowego, zarządzania zasobami ludzkimi, aspekty prawne, finansowe, rachunkowe działalności w sferze ekonomii społecznej, tworzenie biznesplanów oraz marketing (w tym badanie rynku, tworzenie strategii cenowej, pozyskiwanie klientów, etc.), budowanie powiązań kooperacyjnych, restrukturyzacja działalności, zakładanie i prowadzenie PES o charakterze reintegracyjnym, umiejętności społeczne, kompetencje związane z pracą z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym;
- szkolenia i kursy zawodowe dla osób chcących utworzyć przedsiębiorstwo społeczne;
- wsparcie finansowe przyznawane w formie bezzwrotnych dotacji na tworzenie miejsc pracy w PS w maksymalnej kwocie do 6-krotności przeciętnego wynagrodzenia zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy na stworzenie jednego miejsca pracy w PS połączonych ze wsparciem pomostowym w formie finansowej lub w formie zindywidualizowanych usług przez okres 6 miesięcy z możliwością przedłużenia do 12 miesięcy w kwocie minimalnego wynagrodzenia.

Gmina Dobiegniew brała udział, jako jedyna z województwa lubuskiego, w konkursie „Modelowa Rewitalizacja Miast” Ministerstwa Rozwoju. Proces rewitalizacji to duże stojące przed gminą i jej mieszkańcami, wieloletnie wyzwanie. Rewitalizacja Dobiegniewa obejmuje płaszczyzny: społeczną, gospodarczą i przestrzenną przy szerokiej partycypacji społecznej wszystkich grup interesariuszy procesu rewitalizacji. Projekt „Dobiegniew – chcę tu mieszkać, pracować i żyć” realizowany był od lipca 2016 r. do końca 2019 r. i współfinansowany w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna kwotą 1 697 900 zł. Wynikiem naszej oferty dla Gminy Dobiegniew było utworzenie w latach 2016–2020 29 stanowisk pracy w czterech Przedsiębiorstwach Społecznych. Przedsiębiorstwa te świadczą usługi na rzecz Gminy min sprawując opiekę nad dziećmi dowożonymi do szkół w Dobiegniewie, świadcząc usługi budowlane remontując świetlice wiejskie oraz usługi gastronomiczne oraz organizację imprez masowych.



Spółdzielnia Socjalna „Precyzja Bud” jej pierwsza inwestycja



Spółdzielnia Socjalna „Art.-Music” w Dobiegniewie

Priorytetowym zadaniem rewitalizacyjnym jest zagospodarowanie placu w centrum miasta po byłym PGR. W ramach programu powstaną; mieszkania komunalne, Centrum Aktywizacji Lokalnej (w tym możliwość prowadzenia różnorodnych zajęć dla dzieci i młodzieży, obserwatorium astronomiczne z pracowniami, miejsce do prowadzenia zajęć dla istniejących i przyszłych organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, gminna izba pamięci, wystawy czasowe, galeria obrazów).

Podmiotem rewitalizacji jest człowiek i jego potrzeby – inwestycje, remonty i zmiany w przestrzeni są odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców. Gmina realizuje zadania w sferze społecznej:

- w zakresie ekonomii społecznej ukierunkowane na wsparcie mieszkańców, aby mogli wrócić na rynek pracy i z powodzeniem na nim funkcjonować (m.in. poprzez tworzenie Przedsiębiorstw Społecznych, warsztaty w CIS);
- poprawa atrakcyjności gospodarczej we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami;
- działania skierowane do grup defaworyzowanych;
- spotkania z mieszkańcami, rewitalizacyjne zajęcia edukacyjne, warsztaty, spacer studyjne, konferencje, debaty, akcje plenerowe.

Modelowa rewitalizacja w mieście Dobiegniew to wzór jak uporządkować i upiększyć przestrzeń miejską oraz ograniczyć problemy społeczne przy aktywnym udziale organizacji społecznych, społeczności lokalnej i zaangażowania wyspecjalizowanych Ośrodków Ekonomii Społecznej posiadających akredytację „AKSES” Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W 2019 r. Gmina Dobiegniew i w tym LOWES gościli przedstawicieli Rządu Mołdawii przedstawiając problem rewitalizacji i udział LOWES w tym procesie. Stała współpraca z mieszkańcami gwarantuje sukces, bo umożliwia wypracowanie ostatecznego kształtu i sposobu zagospodarowania obszaru zdegradowanego, aby był przyjazny dla obecnych i przyszłych mieszkańców. Przyczynia się też do wzmocnienia poczucia własnej wartości, a tym samym do zmniejszenia natężenia negatywnych zjawisk społecznych.

Szczepan Słomczyński
Koordynator merytoryczny LOWES

Sylwia Leokadia Łażniewska
Burmistrz Dobiegniewa

Działania na rzecz społeczności lokalnych promujących idee ekonomii społecznej

Bez więzi lokalnych nie ma spółdzielczości socjalnej.

Liczymy na siebie wzajemnie – Spółdzielnia Socjalna NEGOCJATOR z Liksajna

Spółdzielnia socjalna, która działa zgodnie z zasadami ekonomii społecznej ma duży i długofalowy wpływ na przestrzeń lokalną, w której działa. Dobrze o tym wie Negocjator, który nie tylko wpisał się w społeczność lokalną Warmii i Mazur, ale dynamicznie ją kształtuje. Historia powstania i rozwoju Negocjatora jest podręcznikowym przykładem sukcesu opartego na budowanych więziach.

Ta spółdzielnia, to zespół pasjonatów. Ludzi, którzy kochają to, co robią. Może dlatego ich produkty są prawdziwym mistrzostwem w swojej klasie. Negocjator z Liksajna w gminie Miłomłyn na Warmii i Mazurach ma już wyrobioną markę swoich produktów. Mazurskie Słoiki, to cała gama darów natury przygotowanych według najlepszych, bo babczych metod.



– Zaczynaliśmy nietypowo, bo bez dotacji. I to zapewne odróżnia Negocjatora od wielu innych spółdzielni. My najpierw stworzyliśmy spółdzielnię, wypracowaliśmy metody działania, a po dotacji sięgnęliśmy dopiero w następnym kroku, po dwóch latach – mówi Piotr Stobniak, prezes Negocjatora.

Negocjatora, pięć lata temu, założyło pięciu znajomych. Na początku była budka przy wejściu do Skansenu w Olsztynku. W kiosku były produkty najczęściej kupowane przez wchodzących gości. Czyli lody, ciastka, napoje. Szybko jednak pojawiły się własne produkty, a dzięki wsparciu doradcy, kolejne szanse, z których negocjator skrupulatnie skorzystał.

– Joanna Czułowska pokierowała nami. Ułatwiła kontakty. Otworzyliśmy Pijalnię Ziół już na terenie samego Skansenu – mówi Piotr Stobniak.

Drugi rok działalności negocjatora to decyzja o sięgnięciu po dotacje. Najpierw na zatrudnienie trzech osób. W kolejnym roku, dla na następne dwie. Spółdzielnia weszła w etap szybkiego rozwoju. Jej efektem, prócz chętnie odwiedzanej Pijalni Ziół, prowadzonych warsztatów z ziołolecznictwa jest ugruntowana pozycja wypracowanej marki linii własnych produktów. To właśnie Mazurskie Słoiki.

A Mazurskie Słoiki to prawdziwy majstersztyk. I ze względu na zawartość i ze względu na opakowanie. W stylowych słoikach, których wzór długo selekcjonowano i które same w sobie mogą być ozdobą każdej kuchni, sprzedawane są prawdziwe rarytasy.

To soki, syropy i konfitury. Przygotowywane w naturalny sposób z zebranych darów natury. Zestaw syropów z ziół, owoców oraz płatków róży szybko zdobył uznanie nawet największych smakoszy. Do tego trzeba dodać syrop z mniszka lekarskiego. Jednak niekwestionowanym przebojem są od kilku sezonów płatki róży. To hit i pierwsze miejsce na podium najbardziej poszukiwanych produktów. Prezesowi Negocjatora jednak ciągle krążą po głowie nowe pomysły.



– Szybko odkryliśmy, że ekonomia społeczna, to nie tylko hasło, ale zadanie, którego realizacja przynosi korzyści na wielu płaszczyznach. To dlatego z jednej strony dostosowujemy stanowiska pracy do ludzi, a nie ludzi do stanowisk pracy. Może to brzmi zawile, ale mamy w swoim gronie naprawdę świetnych pracowników, także niepełnosprawnych. I warto tak zorganizować działalność, by właśnie osoba niepełnosprawna mogła ją wykonywać. Spółdzielnia zwrótnie otrzymuje prawdziwe zaangażowanie i lojalność. To najlepsze co może mieć pracodawca od pracownika – mówi Piotr Stobniak.

Wokół negocjatora i jego produktów szybko powstała grupa osób, która zupełnie jak w podręcznikach ekonomii społecznej buduje swoje własne działania. To bardzo często osoby bez stałej pracy, które zbierają i dostarczają Negocjatorowi najlepsze z możliwych dary natury. Z nich powstają legendarne syropy i konfitury.

– Wystarczy uczciwie i terminowo płacić. Zrezygnować z wyśrubowanych prowizji i skupić się na jakości zarówno samego produktu, jak i kontaktów z ludźmi – mówi prezes Spółdzielni.

Dla wielu może to brzmieć jak pobożne życzenia, ale Negocjator właśnie takie zasady przyjął jako te, którymi się kieruje. To dało efekt, który każdy może namacalnie zobaczyć. Zarówno w samej Pijalni Ziół w Skansenie w Olsztynku, jak i zamawiając produkty z serii Mazurskich Słoików.



Jest też tajna broń, której od niedawna używa Negocjator, w niektórych swoich produktach. To pyłek sosnowy. Jego zbiór jest prosty, a szyszki sosny powszechnie dostępne.

Wystarczy trochę ciekawości, żeby dowiedzieć się jak zdrowy, powszechnie stosowany na wszystkich krańcach świata przez naszych przodków, a obecnie zapomniany jest to produkt. Pyłek sosnowy znali i nasi Słowiańscy przodkowie i starożytni Chińczycy. Ci drudzy w okresie pylenia sosny siadali pod drzewami z herbatą w rękach. Wdychając pyłek radzili o najważniejszych dla swojej społeczności sprawach.

– To prawda, dodajemy go do limitowanej serii naszych produktów – mówi tajemniczo Piotr Stobniak.

Może właśnie chińskie tradycje debatowania pod pylącym drzewem sosny skłoniły prezesa Negocjatora do zaangażowania się w sieciowanie. To tajemniczo brzmiące określenie oznacza nawiązywanie relacji z innymi spółdzielniami socjalnymi i wzajemne wspieranie się.

– Można zacząć od najprostszych metod. Ja mam punkt sprzedaży i własne produkty, ty masz swój punkt sprzedaży i własne produkty. Pomagajmy sobie, nie starając się zdzierać z siebie wzajemnie prowizji. Wszyscy na tym zyskamy – mówi Piotr Stobniak. – To naprawdę działa – przekonuje.

– Tam, gdzie wielu widzi tylko wykluczenie, albo same trudności można budować rozwijające się przedsięwzięcia. W wielu krajach już od dawna o tym wiedzą. To dlatego największe firmy, również międzynarodowe korporacje, takie jak Google, czy Microsoft chętnie wspierają Ekonomię Społeczną – twierdzi prezes Negocjatora.

O tym, że osoby, które zetknęły się z Negocjatorem są ambasadorami idei spółdzielni socjalnych najlepiej może świadczyć fakt, że osoby, które współpracowały ze spółdzielnią z Liksajna są przykładem rozwoju osobistego.

W wielu sytuacjach pracodawcy, mimo zmian w przepisach, nadal trzymają swoich pracowników na umowach zleceń. To u wielu z nich wywołuje frustracje i zabija poczucie pewności siebie. W Negocjatorze jest zupełnie inaczej. Tu każdy zatrudniony od pierwszej chwili ma etatową umowę o pracę. I również byli pracownicy, nawet po zakończeniu pracy dla spółdzielni, utrzymują z nią kontakt. Więcej, odważniej sami działają na rynku pracy, pną się po szczeblach kariery zawodowej. Mają odwagę wdrażać w życie własne pomysły.

– Oczywiście odejście każdego z pracowników jest dla nas wielką stratą, ale progres w rozwoju osób, które się z nami związały jest wartością samą w sobie. Jedna z naszych długoletnich pracownic była właśnie w takiej sytuacji, że wcześniej nikt nie chciał dać jej etatu. U nas zyskała nie tylko pracę i możliwość sprawdzenia swoich umiejętności, ale pewność siebie. Teraz pracując już u innego pracodawcy, spoza sektora ekonomii społecznej, ma odwagę planować własną działalność. Często się u nas pojawia. Korzysta z rad i wskazówek – mówi Piotr Stobniak.

Prezes Negocjatora z Liksajna wie też dobrze, że spółdzielnia socjalna, to ta forma działania, która może również kształtować swoją przestrzeń w zakresie samych przepisów związanych z programowaniem zadań związanych z ekonomią społeczną.

Aktywność twórcy negocjatora została doceniona propozycją zaangażowania w Regionalny Komitet Ekonomii Społecznej. Dzięki temu regularnie bierze udział w spotkaniach, których dyskutowane są zasady programowania w tej dziedzinie.

– Jeżeli potrafimy w rzeczowy sposób przedstawić, to co mówimy, to widać, że nasz głos jest brany przez uwagę. Także w samym ministerstwie. Można nawet powiedzieć, że ten nasz głos jest w ministerstwie bardzo oczekiwany, bo dzięki niemu można zidentyfikować faktyczne kłopoty,

z którymi spotykają się spółdzielnie socjalne i szukać takich rozwiązań, które dają oczekiwane rezultaty – stwierdza twórca Negocjatora.

Zdaniem Piotra Stobniaka, to również daje poczucie współodpowiedzialności samych spółdzielni za rozwój sektora ekonomii społecznej w Polsce. To tym bardziej ważne, że w dobie obostrzeń związanych z epidemią koronawirusa, każdy podmiot boryka się z własnymi problemami i – jak twierdzi założyciel Negocjatora – tylko wzajemne wsłuchanie się w głos zarówno prawodawców i praktyków może złagodzić przejście przez ten trudny dla wszystkich czas.

– Można powiedzieć, że miałem nosa wybierając nazwę dla naszej spółdzielni. Negocjator to ten, który potrafi rozmawiać, rozwiązywać problemy. Właśnie w ten sposób najlepiej można budować więzi. Zarówno te lokalne, jak i biznesowe – stwierdza Piotr Stobniak. – Tu najważniejsze jest uczciwe dojście do porozumienia – dodaje.

Spółdzielnia Negocjator wyznaje zasadę, że w biznesie na rynku ekonomii społecznej nikt nie musi przegrywać. Szczególnie w biznesie związanym ze spółdzielniami socjalnymi. Ważne jest, by dzielić się informacjami, współdziałać, siadając do negocjacji, mieć założenie, że mają wygrać obie strony.

– Model, że jeden przegrywa, a drugi wygrywa został przez nas odrzucony. Tu każdy ma swoje miejsce i jest w nim możliwy sukces każdego, kto chce uczciwie pracować – stwierdza Piotr Stobniak.

Założycielowi Negocjatora największą satysfakcję sprawia widok osób z lokalnej społeczności, wśród której działa, których życie zmienia się pod wpływem współpracy ze spółdzielnią socjalną. A takich przypadków jest wiele, kiedy osoby całkowicie wykluczone, bez dochodów, wiedząc, że jest Negocjator i że mogą liczyć na uczciwy i proporcjonalny do faktycznego wkładu pracy zarobek, zaczynają nabierać nadziei. To szybko wpływa na ich otoczenie, które dosłownie zmienia się z roku na rok na lepsze.

– Solidarne podejście to jeden z kluczy działania spółdzielni socjalnych. My staramy się tak działać na każdym etapie swojej pracy. Również przy budowaniu tak ważnego dla każdego producenta pojęcia, jak składniki ceny produktu – mówi szef Negocjatora. – Chodzi o to, żeby to był uczciwy podział. Żeby nikt nie czuł się wykorzystywany – dodaje.

Stanisław Kryściński
Wolontariusz Spółdzielni Socjalnej NEGOCJATOR
z Liksajni

Kolejny Program współpracy MRPiPS z NGO!

Program współpracy to dokument, który określa politykę realizowaną przez organ administracji publicznej wobec sektora pozarządowego, podmiotów kościelnych jak i związków wyznaniowych. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w 2014 r. jako pierwszy urząd administracji rządowej podjęło się opracowania resortowego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Celem Programu na lata 2015–2017 było stworzenie i wdrożenie systemowych rozwiązań umożliwiających aktywny udział organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w planowaniu, realizacji i monitorowaniu polityk publicznych Ministerstwa na określonych zasadach i formach partnerstwa publiczno-społecznego.

Kolejny Program współpracy z organizacjami pozarządowymi, tym razem na lata 2018–2020, został przyjęty Zarządzeniem nr 29 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia programu współpracy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na lata 2018–2020.

Tym razem skupiono się pogłębieniu współpracy MRPiPS z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie planowania i realizacji polityk publicznych w obszarze wspierania rodziny, zabezpieczenia społecznego oraz pracy.

Program współpracy wspiera i ułatwia współpracę resortu z organizacjami pozarządowymi w zakresie wynikającym z ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2019 r. poz. 945, z późn. zm.). Zgodnie z jej przepisami Minister kieruje działami: praca, rodzina oraz zabezpieczenie społeczne.

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi szczególne miejsce przez ostatnie kilka lat zajmowało wsparcie dla rodzin z dziećmi. Realizowano także zadania związane z kształtowaniem kierunków polityki rynku pracy, tworzenie programów przeciwdziałania bezrobociu oraz koordynowanie publicznych służb zatrudnienia, a także pomocy społecznej. Priorytetem MRPiPS były również osoby starsze, które potrzebują szczególnego wsparcia.

Należy również dodać, że Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odpowiada za kreowanie polityki w zakresie ekonomii społecznej i solidarnej. Ekonomia społeczna i solidarna jest sferą aktywności obywatelskiej i społecznej, która poprzez działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.

Mając na uwadze działania dotychczas prowadzone przez Ministerstwo oraz doświadczenie zdobyte podczas wdrażania programów, rozpoczęto prace nad kolejnym Programem współpracy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z organizacjami pozarządowymi oraz

podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Tym razem program będzie obowiązywał w latach 2021–2023.

W dniu 18 września 2020 r. odbyło się spotkanie (w formie wideokonferencji) z przedstawicielami organizacji pozarządowych, podczas którego omówione zostały wstępne założenia Programu.

Zachęcamy do zaglądania na stronę ekonomiaspoleczna.gov.pl, gdzie zamieszczane będą informacje na temat tworzenia programu, w tym o jego konsultacjach.

*Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej
w MRPiS*

Podsumowanie wykorzystania instrumentów Tarczy Antykryzysowej przez podmioty ekonomii społecznej

W celu podsumowania wykorzystania instrumentów Tarczy Antykryzysowej przez podmioty ekonomii społecznej (PES/PS), Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej (DES) zwrócił się do 55 akredytowanych Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) z prośbą o wypełnienie ankiety informacyjnej uwzględniającej stan na 30 czerwca 2020 r. Pytania dotyczyły wsparcia PES w ramach dedykowanych także PES artykułów ustawy z dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* oraz wsparcia, które OWES przeznaczył i wykorzystał w ramach tzw. mechanizmu zakupowego. Wpłynęło 47 uzupełnionych ankiet. Wszystkie informacje przytoczone w tym artykule pochodzą z danych udostępnionych przez OWES.

W kwietniu 2020 r. z instrumentów skorzystało 2036 podmiotów (dane z 47 OWES), w maju 3044 (dane z 50 OWES), w czerwcu 1768 (dane z 47 OWES), łącznie z instrumentów skorzystało 6850 podmiotów. Poniższe dane pokazują łączną liczbę beneficjentów instrumentów Tarczy Antykryzysowej w podziale na województwa.

Dane za okres kwiecień–czerwiec br.											
Województwo	Liczba PES/PS (art. 15g) ³	Liczba PES/PS (art. 15zb) ¹	Liczba PES/PS (art. 31zo) ¹	Liczba PES/PS (art. 15zb) ¹	Liczba PES/PS (art. 15zdz) ¹	Liczba PES/PS (art. 15zda) ¹	Liczba PES/PS (art. 15zze) ¹	Liczba PES/PS (PFR)	Liczba PES/PS (BGK)	Liczba PES/PS (inne)	
dolnośląskie	20	9	85	15	88	1	9	15	0	10	
kujawsko-pomorskie	8	41	121	54	103	5	29	25	5	18	
lubelskie	13	11	172	11	147	0	24	31	12	8	
lubuskie	2	3	81	9	68	2	15	3	8	8	
łódzkie	19	23	212	38	121	8	37	29	1	11	
małopolskie	11	1	139	27	114	4	29	24	11	24	
mazowieckie	8	26	94	19	79	14	23	14	7	60	
opolskie	7	2	65	9	52	1	7	10	1	1	
podkarpackie	32	17	356	51	304	13	81	72	7	23	
podlaskie	3	4	76	8	91	0	7	6	6	26	
pomorskie	6	3	90	9	52	6	27	10	1	7	
śląskie	22	18	231	67	189	34	55	36	2	18	
świętokrzyskie	7	6	30	4	23	3	9	2	10	0	
warmińsko-mazurskie	17	8	310	61	267	7	84	32	48	33	
wielkopolskie	12	10	332	53	215	3	39	26	90	67	
zachodniopomorskie	10	8	62	15	50	0	4	1	4	149	
ŁĄCZNIK	197	190	2456	450	1963	101	479	336	213	465	6850

³ Odwołania do przepisów odnoszą się do ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Pierwszy instrument wskazany w ankiecie dotyczył dofinansowania do wynagrodzenia ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w okresie wprowadzonego przez pracodawcę przestoju ekonomicznego lub obniżenia wymiaru czasu (art. 15g ustawy). Łącznie pomoc z tego typu wsparcia otrzymało 197 PES. Najwięcej w województwie podkarpackim – 32, najmniej w województwie lubuskim – 2.

Kolejnym instrumentem, w ramach którego PES skorzystały z pomocy było odroczenie terminu płatności lub rozłożenie na raty należności z tytułu składek należnych na ubezpieczenie społeczne za okres od 1 stycznia 2020 r. Łącznie skorzystało z niego 190 PES, najwięcej z nich w województwie kujawsko-pomorskim – 41, najmniej w małopolskim – 1.

W następnej kolejności OWES wskazały, ile podmiotów z subregionu ich działania skorzystało z pomocy w ramach umorzenia składek na ubezpieczenie społeczne – zwolnienia z obowiązku opłacenia nieopłaconych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych lub Fundusz Emerytur Pomostowych, należnych za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r. We wszystkich badanych okresach PES najczęściej korzystały z tego instrumentu. Łącznie skorzystało z niego 2 456 podmiotów, najwięcej w województwie podkarpackim – 356, najmniej w województwie świętokrzyskim – 30.

Kolejny instrument to dofinansowania wynagrodzeń oraz składek ze środków Funduszu Pracy dla przedsiębiorców. Łącznie skorzystało 450 podmiotów, najwięcej w województwie śląskim – 67, najmniej w województwie świętokrzyskim – 4.

W ramach niskooprocentowanych pożyczek dla mikroprzedsiębiorców ze środków Funduszu Pracy łącznie skorzystały 1 963 podmioty, najwięcej w województwie podkarpackim – 304, najmniej w świętokrzyskim – 23.

Nowym instrumentem, który pojawił się w ankietach badających stan wykorzystania instrumentów Tarczy Antykryzysowej w maju i czerwcu, są niskooprocentowane pożyczki dla organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Łącznie skorzystało z niego 101 podmiotów, najwięcej w województwie śląskim – 34, żaden podmiot nie skorzystał w województwach: lubuskim, podlaskim i zachodniopomorskim.

Ostatni badany instrument w ramach Tarczy Antykryzysowej to dofinansowanie wynagrodzeń oraz składek ze środków Funduszu Pracy – dla organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Łącznie z tej formy pomocy skorzystało – 479. Najwięcej podmiotów otrzymało pomoc w województwie warmińsko-mazurskim – 84, najmniej w województwie zachodniopomorskim – 4.

W ankietach, OWES zostały poproszone o wskazanie liczby podmiotów, które skorzystały z Tarczy Finansowej przygotowanej przez Polski Fundusz Rozwoju (PFR) oraz Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK). Łącznie z instrumentów PFR skorzystało 336 podmiotów, najwięcej w województwie podkarpackim – 72, w województwie zachodniopomorskim – 1. Z kolei z instrumentów BGK skorzystało łącznie 213 podmiotów, najwięcej w województwie wielkopolskim – 90, żaden podmiot nie skorzystał w województwie dolnośląskim.

Ponadto OWES wskazały także inne formy wsparcia udzielone podmiotom ekonomii społecznej w trakcie trwania stanu pandemii. Wśród odpowiedzi najczęściej OWES wskazywały: subwencja z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), umorzenie/obniżenie czynszu za wynajem lokalu, wsparcie pomostowe/bony z OWES. Z dodatkowych form wsparcia skorzystały 463 podmioty, najwięcej w województwie zachodniopomorskim – 149, żaden podmiot nie skorzystał w województwie świętokrzyskim.

Przeanalizowano także realizowany w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS tzw. mechanizm zakupowy. OWES zostały poproszone o wskazanie liczby podmiotów, które dostarczyły swoje produkty/usługi na potrzeby podmiotów potrzebujących w ramach przeciwdziałania COVID-19, a także kwoty, które OWES przeznaczyły i zrealizowały w ramach tego instrumentu. Łącznie 364 PES/PES wsparło potrzebujące podmioty. Zgodnie z informacjami z ankiety obejmującej czerwiec 2020 r. – 30 OWES zagospodarowało na ten cel łączną kwotę w wysokości 10 229 281,40 zł. Dotychczas wydatkowano 1 207 749,24 zł.

Dzięki współpracy Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej mógł przeprowadzić analizę wykorzystania instrumentów Tarczy Antykryzysowej w kwietniu, maju i czerwcu.

*Katarzyna Getler
Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej
w MRPiPS*

Akredytacja Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej i system monitorowania przestrzegania wysokiej jakości świadczonych przez OWES usług oraz standardów w dobie epidemii

Proces akredytacji Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w czasie kolejnych miesięcy trwania epidemii nadal prowadzony jest bez przeszkód i przebiega w sposób umożliwiający realizację zadań Ministerstwa w tym zakresie. Komisje ds. oceny wniosków na bieżąco rozpatrują wnioski o przyznanie i przedłużenie akredytacji.

W celu przeciwdziałania zagrożeniu epidemicznemu od drugiej połowy maja br. Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzi monitoringi w formie wideokonferencji.

Dodatkowo Departament aneksował umowy z firmami przeprowadzającymi audyty w celu przeprowadzenia audytów zdalnych, tj. poza siedzibą OWES. Audyty w takiej formie przeprowadzane są na podstawie skanów dokumentów przesłanych przez OWES firmom audytorskim, z kolei wywiady z kadrą i klientami OWES odbywają się tylko w formie telefonicznej.

Jednocześnie Departament prowadzi prace związane z nowym naborem wniosków o przyznanie i przedłużenie akredytacji. W dniu 30 czerwca 2020 r. odbyło się posiedzenie Komitetu Akredytacyjnego w formie wideokonferencji. Przedmiotem posiedzenia były propozycje zmian w nowym naborze wniosków o przyznanie i przedłużenie akredytacji – edycja 2021 r. oraz zmiany w standardach usług i działania OWES. Ponadto podczas obrad Komitetu zaprezentowano wnioski z *Badania satysfakcji klientów OWES – analiz raportów z audytów i wniosków z kart monitoringu z 2019 r.* oraz podsumowanie wykorzystania Tarczy Antykryzysowej przez podmioty ekonomii społecznej w oparciu o przeprowadzone przez Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej dwa badania dotyczące wykorzystania Tarczy Antykryzysowej.

W dniu 24 lipca 2020 r. Odbyło się posiedzenie Komitetu Sterującego Projektów w typie operacji *„Podnoszenie kompetencji kadr OWES, w tym w zakresie standardów usług OWES i w zakresie przygotowania konsultantów OWES do wspierania podmiotów ekonomii społecznej w zakresie ubiegania się o zamówienia publiczne”*.

Komitet Sterujący wskazał potrzebę realizacji szkoleń dla wszystkich grup stanowisk kadry kluczowej Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, o ile takie wnioski wypłyną z przeprowadzonej diagnozy potrzeb w makroregionie.

Jednocześnie ustalono wstępną kolejność organizacji spotkań dla kierowników OWES. Pierwsze spotkanie zostanie zrealizowane w IV kwartale br. przez Fundację Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland”. Kolejne spotkania będą organizowane w odstępach kwartalnych. Drugie i czwarte spotkanie zostanie przygotowane przez Międzynarodowe Centrum Partnerstwa – Partners Network. Trzecie spotkanie zorganizuje Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, natomiast piąte Fundacja Dialogu Kultur i Religii.

Wszystkie informacje dotyczące procesu akredytacji dostępne są na stronie Departamentu Ekonomii Społecznej i Solidarnej: <https://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/> oraz na <https://www.facebook.com/DepartamentEkonomiiSpolecznejSolidarnej/>.

W przypadku dodatkowych pytań zachęcamy Państwa do kierowania pytań na adres skrzynki poczty elektronicznej: akses@mrpips.gov.pl.

*Krzysztof Zawiślak
Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej
w MRPiPS*

www.ekonomiaspoleczna.gov.pl



Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej

ul. Żurawia 4a
00-503 Warszawa
tel. (+48 22) 461 61 30
e-mail: ekonomiaspoleczna@mrpips.gov.pl

ISBN 978-83-66333-18-5